

Bevilgninger til samiske formål

Som urfolk og minoritet i fire stater har samene behov for og rett til en særlig status i henhold til internasjonal og nasjonal rett. Norge har et særskilt ansvar for utvikling av samenes språk, kultur og levekår. Grunnlovens § 110a pålegger statens myndigheter å legge forholdene til rette for at den samiske befolkning skal kunne styrke og utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv.

Arbeids- og inkluderingsdepartementet har samordningsansvaret for statlig samepolitikk. Prinsippet om departementenes sektoransvar gjelder på alle fagområder, og departementene har ansvar for å følge opp samepolitikken innenfor sine sektorer. Dette gjelder også de ordningene som er overført til Sametinget.

Med denne publikasjonen vil regjeringen gi en kort og samlet framstilling av de ulike departementenes forslag til bevilgninger til samiske formål i 2007. Årets hefte omfatter bevilgninger som ikke har vært omtalt tidligere, slik at tallene i enkelte tilfeller ikke vil være sammenlignbare med fjorårets publikasjon (H-2179).

Sametinget.....	2
Arbeids- og inkluderingsdepartementet	3
Utenriksdepartementet.....	9
Kunnskapsdepartementet.....	10
Justis- og politidepartementet.....	13
Kultur- og kirke departementet	14
Helse- og omsorgsdepartementet	17
Barne- og familiedepartementet	18
Landbruks- og matdepartementet.....	19
Miljøvern departementet	23

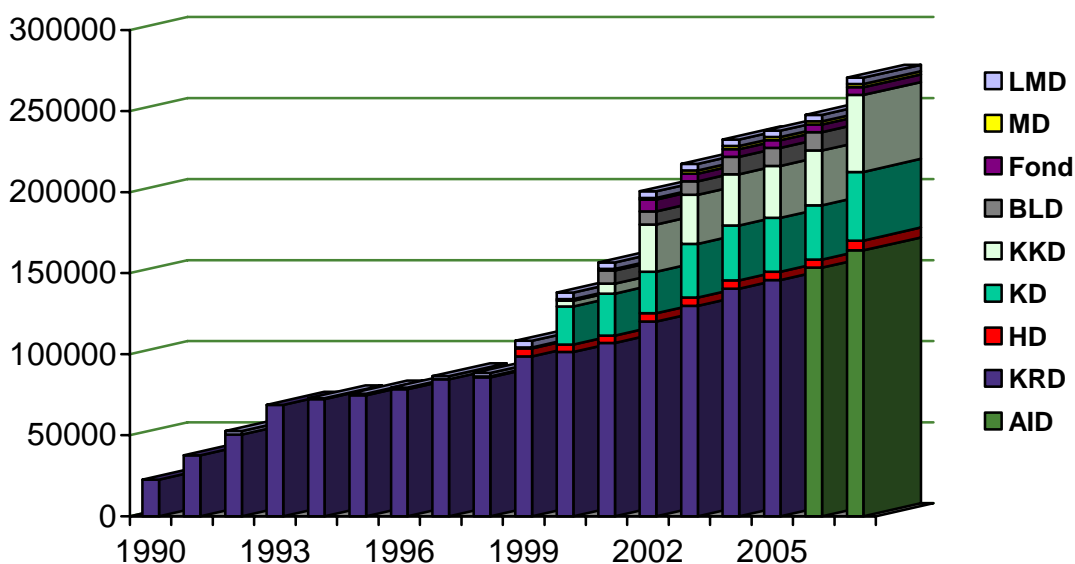
Oversikt over bevilgninger til samiske formål:

	(1 000 kr)			
	Regnskap 2005	Saldert budsjett 2006	Forslag 2007	Pst. endring 2006-2007
Utenriksdepartementet	2 150	2 550	2 550	0,0
Kunnskapsdepartementet	203 749	208 626	234 654	12,48
Justis- og politidepartementet	5 393	4 740	¹⁾	
Kultur- og kirke departementet	50 970	58 862	84 582	43,7
Kommunal- og regionaldepartementet	148 479			
Arbeids- og inkluderingsdepartementet		167 613	174 100	3,9
Helse- og omsorgsdepartementet	29 000	36 000	37 300	3,6
Barne- og likestillingsdepartementet	11 080			
Landbruks- og matdepartementet	148 715	146 062	149 927	2,6
Moderniseringsdepartementet		10 000		
Miljøvern departementet	2 000	2 000	2 000	0,0
Samlet bevilgning	601 536	636 453	685 113	7,6
Samefolkets fond	4 664	4 650	4 700	1,1
Sum	606 200	641 103	689 813	7,6

¹⁾ Samlet bevilgning til samiske formål er ikke fastsatt. Samerettsutvalgets ramme vil bli fastsatt primo januar 2007.

Sametinget

Sametinget vil ifølge budsjettforslaget forvalte omlag 275 mill. kroner til samiske formål i 2007. Dette er en økning på ca. 14 mill. kroner fra 2006 (5,4 pst). Sametingets første hele driftsår var 1990, og da hadde Sametinget et budsjett på 31,7 mill. kroner. Utviklingen er i tråd med myndighetenes målsetting om at Sametinget skal ha større innflytelse og myndighet i saker som er av spesiell interesse for den samiske befolkningen.

Sametinget er etablert gjennom sameloven for å etterleve Grunnlovens § 110a. Som folkevalgt organ har Sametinget stor frihet. Det er ikke en etat eller et underliggende organ i forhold til regjeringen, og den enkelte statsråd er derfor ikke ansvarlig for Sametingets politiske virksomhet eller for de politiske vedtakene Sametinget gjør på de ulike områdene. Arbeids- og inkluderingsministeren har likevel et overordnet konstitusjonelt ansvar når det gjelder bevilgningen gitt over kap. 680 Sametinget. Når det gjelder bevilgninger til Sametinget over øvrige departementers budsjett, er det vedkommende fagstatsråd som har det konstitusjonelle ansvaret og oppfølgingsansvaret for om bevilgede midler benyttes i tråd med Stortingets forutsetninger.

Sametinget fikk i 1999 unntak fra bevilgningsreglementets § 4 om bruttobudsjettering og får hele sin bevilgning fra Arbeids- og inkluderingsdepartementet på én 50-post. Tilsvarende overføres bevilgningene fra Kunnskapsdepartementet, Kultur- og kirke departementet og Miljøverndepartementet over 50-poster. Sametinget gis på denne måten et særlig selvstendig ansvar og frihet med hensyn til ressursdisponeringen. Sametinget fordeler bevilgningen i sitt plenums møte i november, med forbehold om Stortingets budsjettvedtak. Med de føringer som er lagt i Stortingets budsjettvedtak, fordeler Sametinget bevilgningen etter egne prioriteringer.

Sametinget er tillagt forvaltningsansvar for visse administrative forhold, slik som valg til Sameting, fordeling av økonomiske tilskudd, fastsetting av nærmere bestemte deler av læreplaner for skolen, forvaltning av samiske kulturminner etter kulturminneloven og tilhørende forskrifter og oppnevning av representanter til ulike offentlige organer. Sametinget utøver dessuten myndighet og innflytelse gjennom deltakelse og representasjon i en rekke utvalg, styrer og råd.

Sametinget informerer om egen virksomhet på nettsiden www.samediggi.no.

Arbeids- og inkluderingsdepartementet

(i 1000 kr)

Kap.	Post	Tiltak	Regnskap 2005	Saldert budsjett 2006	Forslag 2007
680	50	Sametinget	139 650	153 350	164 100
680	54	Sametinget	4 664	4 650	4 700
681	72	Samisk språk, informasjon m.v. ¹⁾	4 652	5 500	4 100
682	01	Kompetansesenteret for urfolks rettigheter	3 384 ²⁾	2 086 ³⁾	2 300
683	01	Ressursenter for natur- og reindriftstjenester	293	900	1 000
684	01	Internasjonalt fag- og formidlingscenter for reindrift	500	777	2 600
685	90	Finmarkseiendommen		5 000	
		Sum	153 143	172 263	178 800

¹⁾ Postene 70 og 72 ble slått sammen til én post 72 fra 2006.

²⁾ Regnskapstallet innbefatter bl.a. bevilgningen på 1,2 mill. kroner fra Utenriksdepartementet

³⁾ I tillegg fikk Kompetansesenteret for urfolks rettigheter en bevilgning på 1,2 mill. kroner fra Utenriksdepartementet.

Bevilgning for 2006 er gitt under Kommunal- og regionaldepartementets budsjett.

I tillegg blir det bevilget midler til samiske formål over følgende budsjettkapitler:

Kap.	post	Tiltak
601	21	Spesielle forsknings- og utredningsoppdrag
601	50	Norges forskningsråd, Program for samisk forskning

Overordnede mål i samepolitikken

Regjeringen legger til grunn at staten Norge opprinnelig er etablert på territoriet til to folk, samer og nordmenn, og at begge folkene har den samme rett og det samme krav på å kunne utvikle sin kultur og sitt språk. Samepolitikken som føres skal tjene den samiske befolkningen, slik at samisk språk, kultur og samfunnsliv skal ha en sikker framtid i Norge.

Grunnlovens § 110a og sameloven er det nasjonale grunnlaget for regjeringens samepolitikk. Regjeringen legger videre vekt på at de internasjonale menneskerettighetskonvensjoner som Norge har sluttet seg til og som har særskilt betydning for samene, bl.a. FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter (særlig artikkel 27) og ILO-konvensjon nr. 169 om urfolk og stammefolk i selvstendige stater, blir oppfylt.

Regjeringens mål kommer for øvrig til uttrykk i følgende målsettinger:

1. Videreutvikle statens samarbeidsformer med Sametinget og med det samiske sivile samfunn

Arbeidet med samiske og samiskrelaterte spørsmål skjer i dag innenfor rammen av regjeringens målsetting om en helhetlig samepolitikk, der samene selv gjennom Sametinget og samiske organisasjoner er medspillere og premissleverandører.

ILO-konvensjon nr. 169 Om urfolk og stammefolk i selvstendige stater fastsetter at regjeringen har en plikt til å konsultere samene i saker som kan få direkte betydning for dem. Avtale om nærmere prosedyrer for konsultasjoner mellom statlige myndigheter og Sametinget i slike saker ble inngått 11. mai 2005. Prosedyrene ble fastsatt ved kgl.res. 1. juli 2005. Omtale av konsultasjonsavtalen er gitt i St.meld. nr. 44 (2004-2005) Om Sametingets virksomhet i 2004. Arbeids- og inkluderingsdepartementet har i samråd med øvrige departementer utarbeidet en veileder for statlige myndigheters konsultasjoner med Sametinget og eventuelle øvrige samiske interesser. Veilederen finnes på Arbeids- og inkluderingsdepartementets nettsider.

Under arbeidet med konsultasjonsavtalen ble det enighet om at det er nødvendig å se på prosedyrene for utarbeidelsen av Sametingets budsjett som en egen sak, fordi prosedyrer i forbindelse med budsjettarbeid reiser en rekke særskilte spørsmål og problemstillinger.

Kommunal- og regionaldepartementet og Sametinget nedsatte i 2004 en arbeidsgruppe som skulle se nærmere på intern kontroll, tilsyn og revisjon/eksternkontroll i/overfor Sametinget. Arbeidsgruppen la fram sin rapport i april 2005. Rapporten er omtalt i St. meld. nr. 44 (2004-2005) Om Sametingets virksomhet i 2004. I rapporten har arbeidsgruppen avslutningsvis tatt opp spørsmålet om en mer selvstendig stilling for Sametinget, og viser til at det i dag er en spenning mellom Sametingets rolle som statsorgan/forvaltningsorgan og Sametinget som selvstendig folkevalgt organ. Sametinget behandlet rapporten i mai 2005, og ber i sitt vedtak om at spørsmålet blir utredet i konsultasjon med Sametinget.

Regjeringen og Sametinget oppnevnte i august 2006 en arbeidsgruppe som skal utarbeide en rapport om Sametingets formelle stilling og om budsjettprosedyrer mellom regjeringen og Sametinget. Arbeidsgruppen består av medlemmer fra Sametinget, Arbeids- og inkluderingsdepartementet og Justisdepartementet. På bakgrunn av arbeidsgruppens rapport og Sametingets behandling av rapporten vil departementet drøfte disse spørsmålene i den neste prinsippmeldingen om samepolitikken.

2. Helhet og sammenheng i samepolitikken nasjonalt og internasjonalt

Arbeids- og inkluderingsdepartementet har det overordnede samordningsansvaret for statlig samepolitikk. Fagdepartementene har ansvar for å ta initiativ til å følge opp gjennomføringen av samepolitikken innenfor sine sektorer.

Samordningsutvalget for samiske spørsmål utgjør et viktig nettverk i arbeidet med samepolitiske spørsmål på administrativt nivå i departementene. Arbeids- og inkluderingsdepartementet har lederansvar og er sekretariat for utvalget.

Regjeringen har videreført samarbeidet som ble etablert i 2000 mellom de respektive ministrene som er ansvarlige for samiske saker, og sametingspresidentene i Finland, Sverige og Norge, der en regelmessig orienterer, drøfter og behandler samiske spørsmål av felles interesse. Samarbeidet har uformell, men nær tilknytning til Nordisk Ministerråd. Forberedelsene av sakene til møtet og oppfølgingen av dem, skjer i regi av Nordisk embetsmannsorgan for samiske spørsmål. Dette organet har også representasjon fra sametingene, på administrativt nivå. Sekretariatsansvaret går på omgang mellom de tre landene.

Målsetningen med det nordiske samarbeidet er å styrke og utvikle samisk språk, kultur, næringer og samfunnsliv. Nordisk samordning av samiske læreplaner og læremiddel, IT-løsninger, satsning på informasjon om samer og samiske forhold, samisk forskning, nærings-samarbeid og samisk språk er sentrale områder i det nordiske samarbeidet.

Urfolksdimensjonen er en viktig del av norsk nordområdepolitikk med sikte på ivaretagelse av urfolks interesser og rettigheter, og vern og utvikling av urfolkenes historie, kultur, næringer og samfunn. Naturen i arktiske urfolksområder er sårbar og klimaendringene vil by på drastiske utfordringer i disse områdene. I en nordområdesatsning er det derfor viktig å styrke urfolks posisjon og rolle i forhold til myndigheter, næringslivsaktører, internasjonale organer og andre samarbeidspartnere. Samtidig er det nødvendig å styrke vilkårene for grenseoverskridende og internasjonal samhandling og samarbeid mellom urfolk og deres representative organer. Det er på denne bakgrunn viktig for Regjeringen å sikre urfolk reell deltakelse og aktiv rolle i utviklingen av nordområdepolitikken. Det vises til Utenriksdepartementets St.prp. nr. 1 (2006-2007) for en nærmere omtale av regjeringens nordområdesatsning.

Norske myndigheter har deltatt aktivt i forhandlingene om en FN-erklæring om urfolks rettigheter. Sametinget var representert i den norske forhandlingsdelegasjonen. Arbeidsgruppen som forhandlet om erklæringen ferdigstilte sitt erklæringsforslag våren 2006. Erklæringsforslaget har fått tilslutning i det nye FNs menneskerettighetsråd. Erklæringen forventes behandlet i FNs generalforsamling i løpet av 2006.

3. Styrke samiske næringer og sikre naturgrunnet for samisk kultur

En nødvendig forutsetning for fortsatt utvikling av samisk kultur og språk er bærekraftige og tilpasningsdyktige næringer. Kombinasjoner av tradisjonelle samiske næringer, som jordbruk, duodji, fiske og utmark vedlikeholder og produserer samisk kultur. Samisk næringsliv må sikres gode og forutsigbare rammebetingelser som kan bidra til innovasjon og nyskaping i samiske områder.

I henhold til FNs menneskerettskomité's tolkning av konvensjonen om sivile og politiske rettigheter artikkel 27, har samene som urfolk et rettslig vern mot alvorlige inngrep som kan hindre dem i utøve sitt tradisjonelle næringsliv.

I Stortingets behandling av finnmaksloven den 6. juni 2005 ba Stortinget regjeringen om *“snarest mulig foreta en utredning av samer og andres rett til fiske i havet utenfor Finnmark, herunder minimumskvote for båter under ti meter, og fremme en oppfølgende sak om dette for Stortinget.”* Fiskeri- og kystdepartementet har gjennomført konsultasjoner med Sametinget og Finnmark fylkeskommune om mandat m.m. for en slik utredning. På denne bakgrunn ble det ved kgl.res. 30. juni 2006 nedsatt et utvalg som skal utrede samers og andres rett til fiske i havet utenfor Finnmark, m.m. Utredningen forventes ferdig innen utgangen av 2007.

Lov om rettsforhold og forvaltning av grunn og naturressurser i Finnmark fylke (finnmarksloven) ble sanksjonert i statsråd 17. juni 2005. Hoveddelen av loven trådte i kraft 1. juli 2006. Justis- og politidepartementet og Arbeids- og inkluderingsdepartementet deler ansvaret for oppfølgingen av loven. Styret for Finnmarkseiendommen startet sitt arbeid 1. januar 2006. Grunnen ble overført 1. juli 2006.

4. Fremme bruk av samisk språk og sikre at offentlig forvaltning tar hensyn til samiske brukeres kulturbakgrunn

Regjeringen er særlig opptatt av at samisk språk skal være synlig, og at språket skal benyttes i offentlig sammenheng. Som et ledd i dette er samisk et språkvalg på lik linje med nynorsk på regjeringens nettsider. Saker av direkte interesse for den samiske befolkningen presenteres her på samisk – i hovedsak på nordsamisk, men også lulesamisk og sørsamisk. Det er fagdepartementene som har ansvaret for å ivareta samisk språk innenfor sine sektorer, i samarbeid med Sametinget. Kultur- og kirke departementet har et generelt og overordnet forvaltningsansvar for samiske språk gjennom forvaltningen av språkreglene i sameloven.

Fra 2006 er forvaltningsområdet for samisk språk utvidet til også å omfatte Tysfjord kommune i Nordland. I forvaltningsområdet for samisk språk er norsk og samisk likestilte språk, jf. omtale under kap. 680, post 50 Sametinget.

Stortinget vedtok i 2005 endringer i Lov om stadnamn. Endringene tok særlig sikte på forenklinger i saksbehandlingen. For samiske stedsnavn er den viktigste endringen at det skal reises samtidig navnesak for parallellnavn på norsk, samisk og kvensk.

Ny arbeids- og velferdsforvaltning ble opprettet fra 1. juli 2006, samtidig med at Aetat og trygdeetaten ble lagt ned. I samarbeid med alle landets kommuner skal den nye etaten etablere lokale arbeids- og velferdskontorer over hele landet innen 2010. En av intensjonene med å opprette lokale arbeids- og velferdskontorer er bl.a. at disse skal kunne ivareta og utvikle

den kompetanse som finnes lokalt. Når det gjelder arbeids- og velferdskontorer i kommuner med samisk bosetning vil det være avgjørende at disse kontorene har nødvendig kompetanse om språklige og kulturelle forhold så vel som kunnskap om brukernes nærmiljø og nærings-tilpasninger

Handlingsplanen Mangfold og likeverd utløp i 2005. Helse- og omsorgsdepartementet og Sametinget samarbeider om videreføringen av tiltakene i planen. Hovedprinsippene i planen danner grunnlaget for det videre arbeidet. Et hovedprinsipp i planen er knyttet til målet om likeverdige tjenester, og de spesielle utfordringer dette gir i tjenestene overfor den samiske befolkning. Det er etablert en samarbeidsgruppe på administrativt nivå mellom Sametinget, helse- og omsorgsdepartementet, Arbeids- og inkluderingsdepartementet og Sosial- og helsedirektoratet. En av gruppens oppgaver er å konkretisere videre oppfølging av tiltakene fra handlingsplanen.

Målet om likeverdighet og brukermedvirkning står sentralt i Opptappingsplanen for psykisk helse. Det er under etablering et samisk kompetansesenter for voksne og et for barn og unge innenfor en budsjettamme på til sammen ca. 25 mill. kroner ved full drift.

5. Legge til rette for samisk forskning og økt kunnskap om det samiske samfunn

Se omtale under kap. 601, post 21 Spesielle forsknings- og utredningsprogram/Kap. 601, post 50 Norges forskningsråd, Program for samisk forskning

6. Synliggjøring og formidling av samisk kultur

Informasjon og økt kunnskap om samer og samisk kultur vil kunne motvirke negative holdninger til samene og til samiske kulturuttrykk. Regjeringen ønsker derfor å videreføre en politikk som bidrar til å øke kunnskapen om samiske forhold, både i forvaltningen, i befolkningen generelt, og ikke minst i utdanningssystemet.

Prosjektet Samiske veivisere - Ofelaš¹ skal være et supplement til andre informasjonstiltak. Gjennom prosjektet får tre samiske ungdommer i oppgave å informere ikke-samisk ungdom om samisk språk, kultur og samfunnsliv. Veiviserne oppnevnes for et år av gangen og besøker bl.a. videregående skoler over hele landet. Administrativt er de tilknyttet Samisk høyskole i Kautokeino, som er ansvarlig for den praktiske gjennomføringen av prosjektet. Prosjektet foreslås videreført i 2007. Arbeids- og inkluderingsdepartementet tar sikte på å gjennomføre en evaluering av prosjektet i 2008.

Arbeids- og inkluderingsdepartementet utgir det elektroniske nyhetsbrevet Nytt om samepolitikken 4–6 ganger i året². Målet med nyhetsbrevet er både å spre kunnskap om samiske forhold til allmennheten, og nå ut til den samiske befolkningen med aktuell informasjon. Nyhetsbrevet inneholder aktuelt stoff om arbeidet med samepolitikken.

Kompetansesenteret for urfolks rettigheter har på oppdrag og med finansiering fra Arbeids- og inkluderingsdepartementet hatt ansvar for å utvikle en informasjons-DVD om samer og samenes situasjon i Norge. Prosjektet har vært gjennomført i samarbeid med departementet, og har hatt en referansegruppe med medlemmer fra Samisk høyskole, Nordisk samisk institutt, Sametinget og Reindriftsforvaltningen. DVDen ble ferdigstilt våren 2006 og ble lansert under sesjonen for FN's permanente forum for urfolk i mai 2006, jf. omtale under kap. 682, post 01.

¹ www.samiskeveivisere.no

² <http://odin.dep.no/aid/norsk/tema/same/nytt/>

Kap. 601, post 21 Spesielle forsknings- og utredningsprogram/Kap. 601, post 50 Norges forskningsråd, Program for samisk forskning

I St.meld. nr. 20 (2004–2005) Vilje til forskning er det uttalt at Norges forskningsråds program for samisk forskning skal forlenges og styrkes. Forskningsrådet har, i samarbeid med Sametinget og samiske forskningsmiljøer, startet arbeidet med å utforme et nytt program for samisk forskning som vil peke ut en rekke felt hvor det er behov for økt forskningsinnsats, bla. for å belyse samenes særskilte status som urfolk i Norge. En programplan blir lagt frem tidlig i 2007. Det legges vekt på at programmet ivaretar formidlingsoppgaver i forhold til den samiske befolkningen. Samtidig understrekes viktigheten av at samiske problemstillinger også tas opp innenfor andre av forskningsrådets programmer, og ikke begrenses til den særskilte samiske programsatsingen..

Samisk tradisjonskunnskap er en viktig kompetanse og et supplement til tradisjonell akademisk forskning, og er grunnleggende kunnskap med tanke på framtidig utvikling og innovasjon. Slik kunnskap kan være avgjørende forutsetninger for å kunne ta vare på og utvikle språket, kulturen og næringstilpassingene. Det må legges til rette for økt bruk av samisk som originalspråk i forskningen om samiske forhold, særlig der forskningen dreier seg om tradisjonell kunnskap, og når forskningsresultatene skal formidles til samiske brukere og miljøer. Kommunal- og regionaldepartementet og Arbeids- og inkluderingsdepartementet har i 2005 og 2006 bidratt med til sammen 0,7 mill. kroner til prosjekter som bringer fram tradisjonell kunnskap, forståelser og tilnæringsmåter som er overførbare til forskning og andre formål.

For å identifisere nærmere negative holdninger overfor samer og samiske forhold har Arbeids- og inkluderingsdepartementet finansiert en undersøkelse om selvopplevd rasisme og diskriminering blant samer, i regi av NIBR-NORUT Alta. Rapporten fra undersøkelsen ble offentliggjort i mai 2006.

Kap. 680, post 50 Sametinget

Arbeids- og inkluderingsdepartementet foreslår at Sametinget tildeles 164,1 mill. kroner i 2007, en økning på ca. 7 pst. Bevilgningsforslaget omfatter en økning på 5 millioner kroner som følge av at forvaltningsområdet for samisk språk fra 1. januar 2006 ble utvidet til også å omfatte Tysfjord kommune i Nordland. Med dette forslaget følger regjeringen opp sin målsetning fra Soria Moria-erklæringen om at tospråklige kommuner skal få dekket sine merutgifter.

Kap. 680, post 54 Avkastning av Samefolkets fond

Under behandlingen av revidert nasjonalbudsjett for 2000 vedtok Stortinget 16. juni 2000 å bevilge 75 mill. kroner til et «Samefolkets fond». Om fondets formål uttalte flertallet i finanskomiteen at avkastningen av fondet skulle gå til ulike tiltak som ville styrke samisk språk og kultur. I vedtaket fra Stortinget blir opprettelsen av fondet omtalt som en kollektiv erstatning for de skader og den uretten fornorskingspolitikken har påført det samiske folk. Beløpet som stilles til Sametingets disposisjon over budsjettet for 2007 omfatter renteavkastningen fra 1. januar 2006 til 31. desember 2006, og utgjør 4,7 mill. kroner. Avkastningen av fondet er ikke en del av Sametingets rammebevilgning.

Kap. 681, post 72 Samisk språk, informasjon o.a.

Regjeringen vil videreføre satsingen på samisk språk og informasjon om samiske forhold. Det foreslås satt av 4,1 mill. kroner til formålet i 2007. Formålet med tilskuddsordningen er å legge til rette for økt bruk av samisk i det offentlige rom, øke mengda av offentlig informasjon gitt til samer på samisk, og øke mengden av informasjon om samiske forhold overfor den norske befolkningen generelt.

Kap. 682, post 1 Kompetansesenteret for urfolks rettigheter

Kompetansesenteret for urfolks rettigheter har som siktemål å øke kunnskapen om og forståelsen for urfolks rettigheter. Senteret har utarbeidet egne web-sider³. Her finnes bl.a. informasjon om senteret og dets virksomhet og utredninger, rapporter og artikler om urfolks rettigheter. Senteret utgir også et eget tidsskrift *gáldu čála*. Arbeids- og inkluderingsdepartementet foreslår at det avsettes 2,3 mill. kroner i 2007. Utenriksdepartementet medvirker til finansieringen av senteret. Støtten fra Utenriksdepartementet var på 1,2 mill. kroner i 2006. Det forventes at støtten til kompetansesenteret i 2007 vil bli videreført på samme nivå som tidligere. Senteret har tre tilsatte.

Kap. 683, post 1 Ressurssenter for natur- og reindriftstjenester

Ressurssenter for natur- og reindriftstjenester er etablert i Kautokeino som et ledd i reintilpasningen i Vest-Finnmark. Senteret skal være et ressurssenter for reineiere som forlater næringen og søker alternative arbeidsplasser og inntekter. Ressurssenterets hovedoppgave er å dokumentere reineiernes tradisjonelle nærings- og naturkompetanse (realkompetanse), og på basis av denne utvikle og kvalitetssikre ulike tjenester som tilbys og selges til offentlige og private virksomheter innen oppsyn, kontroll, dokumentasjon, natur- og miljøforvaltning o.a.

Senteret er etablert som et prosjekt under Arbeids- og inkluderingsdepartementet. Målet er å omdanne prosjektet til en hensiktsmessig selvfinansiert selskapsform innen utløpet av 2007.

Arbeids- og inkluderingsdepartementet foreslår en bevilgning på 1 mill. kroner til senteret i 2007 over kap. 683 Ressurssenter for natur- og reindriftstjenester, post 1 Driftsutgifter.

Kap. 684, post 1 Internasjonalt fag- og formidlingssenter for reindrift

For å styrke det internasjonale samarbeidet om reindrift har regjeringen etablert et internasjonalt fag- og formidlingssenter i Kautokeino. Senteret ble offisielt åpnet 2. september 2005. Det er lagt vekt på at reindriftsfolk og deres organisasjoner skal ha et nært forhold til senteret, og det skal drives i samråd med Verdensforbundet for reindriftsfolk. Senteret skal medvirke til å formidle og utveksle informasjon og få i stand faglig samarbeid mellom reindriftsfolk i arktiske områder. Arbeidet skal være rettet mot næringsutøvere, offentlige myndigheter, forskningsmiljø og andre fagmiljø, og internasjonale organisasjoner og samarbeidsorgan.

Over Arbeids- og inkluderingsdepartementets budsjett foreslås det en bevilgning på 2,6 mill. kroner i 2007. Økningen på 1,8 mill. kroner vil sikre den videre driften av senteret. Utover dette kan senteret søke om midler til konkrete prosjekter.

³ <http://www.galdu.org/>

Utenriksdepartementet

Kap.	post	Tiltak
116	70	Tilskudd til internasjonale organisasjoner
118 ¹⁾	70	Nordområdetiltak og prosjektsamarbeid med Russland
163	71	Humanitært bistand og menneskerettigheter

¹ Bevilgningen vil fra 1. januar 2007 flyttes fra kap. 197, post 70 til kap. 118, post 70. Dett er en teknisk endring og formålet for bevilgningen er i stor grad i tråd med tidligere års formål.

Kap. 116, post 70 Tilskudd til internasjonale organisasjoner

Det gis bl.a. støtte til ”Urfolksdeltakelse Arktisk råd, Barentsrådet mv.” Formålet med bevilgningen er å gi tilskudd til urfolksrepresentanters deltakelse i internasjonalt samarbeid i nordområdene der deres interesser er særlig berørt, samt å styrke deres forutsetninger for å delta i denne type samarbeid. Bevilgningen er i første rekke benyttet til tilskudd til Samerådets, Sametingspresidentens og den russiske urfolksorganisasjonen RAIPONs deltakelse på møter i Arktisk råd mv. Samarbeidet i Arktisk råd omfatter alle de åtte arktiske statene: Canada, Danmark (Grønland og Færøyene), Finland, Island, Norge Sverige, Russland og USA.

Det legges fra norsk side stor vekt på betydningen av de arktiske urfolkens deltakelse i Rådet, der seks urfolksorganisasjoner, deriblant Samerådet, har status som permanente deltakere. I 2006 ble bevilgningen økt til 0,6 mill. kroner for å sikre urfolksdeltakelse også i Barentsrådet, som omfatter de fem nordiske land, Russland og Europakommisjonen. En arbeidsgruppe for urfolk (samer, nenetsere, vepsere) rapporterer til Barentsrådet og Regionrådet, og urfolkens representanter deltar i Barentsrådets ministermøter. Det foreslås å opprettholde nivået på bevilgningen for 2007.

Kap. 163, post 71 Humanitær bistand og menneskerettigheter

Kompetansesenteret for urfolks rettigheter i Kautokeino, som er opprettet på grunnlag av forslag i St.meld. nr. 21 (1999-2000) Handlingsplan for menneskerettigheter, finansieres av Utenriksdepartementet og Arbeids- og inkluderingsdepartementet. Utenriksdepartementets bidrag finansieres over kap. 163 post 71 *Humanitær bistand og menneskerettigheter*. Støtten fra Utenriksdepartementet var på 1,2 mill. kroner i 2006. Det forventes at støtten til kompetansesenteret i 2006 vil bli videreført på samme nivå som tidligere.

Utenriksdepartementet har på bakgrunn av søknad støttet Sametingets internasjonale virksomhet. Støtten i 2003 var på kroner 200 000, i 2004 på kroner 500 000 og i 2005 på kroner 350 000. Utenriksdepartementet vil som tidligere vurdere ev. søknad fra Sametinget om støtte til deres internasjonale urfolks arbeid. Også disse midlene tildeles over kap. 163 post 71.

Kap. 118, post 70 Nordområdetiltak og prosjektsamarbeid med Russland

Over kap. 118, post 70 *Nordområdetiltak og prosjektsamarbeid med Russland* gis det bl.a. støtte til urfolksprosjekter som bidrar til demokrati- og næringsutvikling i Nordvest-Russland. I 2005 ble det gitt ca. 3 mill. kroner i tilskudd til slike prosjekter, herunder 2 mill. kroner gjennom Barentssekretariatet i Kirkenes til urfolksprosjekter i russisk del av Barentsregionen. For 2007 foreslås å opprettholde nivået på støtten til urfolksprosjekter i Nordvest-Russland.

Kunnskapsdepartementet

(i 1000 kr)

Kap.	post	Benevnelse	Regnskap 2005	Saldert budsjett 2006	Forslag 2007
206	50	Samisk utdanningsadministrasjon, Tilskudd til Sametinget	28 549	29 453	30 572
222	01 og 45	Statens grunnskoler og grunnskoleinternat, Driftsutgifter og utstyrsanskaffelser, <i>kan overføres</i>	82 200	82 000	84 500
225	63	Fellestiltak i grunnskolen og videregående opplæring, Tilskudd til samisk grunnopplæring	42 262	46 705	47 775
226	21	Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen, Spesielle driftsutgifter	3 500	4 000	4 000
231	50	Tilskudd til samiske barnehagetilbud	11 080	11 435	11 870
248	21	Særskilte IKT-tiltak i utdanningen, Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan benyttes under post 70</i>	1 200	¹⁾	
274	50	Statlige høyskoler, Statstilskudd	34 958 ²⁾		
275	50	Høyskoler, Basisfinansiering statlige høyskoler		29 304	47 651
	51	Resultatbasert finansiering statlige høyskoler		2 947	3 525
	52	Forskningsfinansiering statlige høyskoler		2 782	4 761
Sum			203 749	208 626	234 654

¹⁾ Bevilgningen er overført til kap. 226 post 21 fra 1. januar 2006

²⁾ Tall er hentet fra Samisk høyskoles regnskap.

I tillegg blir det bevilget midler til samiske formål over disse kapitler og poster:

Kap.	post	Tiltak
271	50	Universitetet i Tromsø, Statstilskudd
285	52	Norges forskningsråd, Forskningsformål

Kap. 206 Samisk utdanningsadministrasjon, post 50 Tilskudd til Sametinget

Kapitlet finansierer utgifter til Sametingets opplæringsavdeling, til produksjon og utvikling av læremidler for samiske elever, til læreplaner på samisk og til å gi råd og veiledning til lærere som gir opplæring til samiske elever i barnehage, grunnskole og innen videregående opplæring. Bevilgningen til Sametinget foreslås videreført på samme nivå som i 2006.

Kap. 222 Statlige grunn- og videregående skoler og grunnskoleinternat, post 01 Driftsutgifter

Midlene skal bl.a. dekke drift av skole og internat ved Sameskolen i Midt-Norge, Hattfjelldal og undervisnings- og internattjenester ved sameskolene i Snåsa og Målselv kommuner. Bevilgningen skal også gå til å dekke utgifter til ventelønn for tidligere ansatte ved nedlagte statsinternat i Finnmark. Samisk videregående skole i Karasjok og Samisk videregående skole og reindriftsskole i Kautokeino gir videregående opplæring for samisk ungdom, tilbudet om fjernundervisning i samisk språk og kultur og kurs rettet mot regional næringsutvikling og samisk kultur.

I samråd med utdanningsavdelingene til Sametinget og Fylkesmannen i Finnmark skal skolene også ta del i arbeidet med å styrke voksenopplæringstilbudet for den samiske befolkningen.

Bakgrunnen for statlige sameskoler og for å gi bevilgning til sameskolene i Snåsa og Målselv kommuner, er at samiske elever skal få opplæringsforhold som kan være med og styrke samisk språk og identitet.

For 2007 foreslås det å videreføre bevilgningen til samiske grunn- og videregående skoler omtrent på samme nivå som i 2006.

Kap. 225 Fellestiltak i grunnskolen og videregående opplæring, post 63 Tilskudd til samisk i grunnopplæringa

Målet med tilskuddsordningen er å medvirke til finansiering slik at det blir gitt opplæring i og på samisk, i samsvar med de rettighetene som går fram av § 6-2 og 6-3 i opplæringslova. Tilskuddet går også til å styrke læreres kompetanse i samisk språk og kultur.

I skoleåret 2005–06 fikk om lag 3 050 elever i grunnskolen opplæring i samisk. Dette er en økning på ca. 1,7 pst. fra skoleåret 2004–05. Antall studiehjemler har vært på om lag samme nivå i de siste årene. Våren 2006 fikk 310 elever/lærlinger opplæring i samisk i videregående opplæring, det samme som våren 2004. Av disse fikk 305 opplæringen i fylkeskommunale skoler og 5 i frittstående skoler.

Bevilgningen for 2007 foreslås ført videre på samme nivå som i 2006.

Kap. 226 Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen, post 21 Spesielle driftsutgifter

Kunnskapsdepartementet har i flere år gitt støtte til Sametinget for å stimulere bruken av IKT i samisk utdanning, særlig med fokus på utvikling av et samisk skolenett og digitale læremiddel på samisk. Det er utviklet samiskspråklige diagnostiske leseprøver for grunnskolen, og disse er tilgjengelig for skoler med samiske elever. Det er videre gitt støtte til opplegg for fjernundervisning i det sørsamiske området, og til pedagogiske utviklingsprosjekter i regi av Sametinget. I samarbeid med Kommunal- og regionaldepartementet er det gitt støtte til utvikling av et elektronisk ordretteprogram for samisk språk. Fra 2005 gis det egen støtte til samisk læreplanarbeid. For 2007 foreslås det bevilget om lag 4 mill. kroner til samiske formål på de områder som er nevnt.

Kap 231 Barnehager, post 50 Tilskudd til samiske barnehagetilbud

Formålet med tilskuddet er å legge til rette for at samiske barn skal få utvikle språket sitt og kulturbakgrunnen i barnehagen. Sametinget har utarbeidet egne retningslinjer for tilskuddet. Tilskuddet forvaltes av Sametinget, og omfatter tilskudd til samiske barnehager og midler til informasjons- og utviklingsarbeid. Sametinget har fordelt midler til 47 samiske barnehager i 2005. Det er videre tildelt midler til samiskopplæring i barnehagen til 18 norske barnehager. I tillegg har fire barnehager fått prosjektmidler.

Kap. 271 Universiteter, post 50 Basisfinansiering statlige universitet

Det blir bevilget midler til samiske formål gjennom universitetet i Tromsø, som fra 2002 er tildelt midler til to stipendiatstillinger øremerket for samisk forskning.

Kap. 275 Høgskoler, post 50 Basisfinansiering statlige høyskoler

Som en del av Kvalitetsreformen er det foretatt en gjennomgang av samisk høyere utdanning og forskning ved Samisk høgskole og andre institusjoner, jf. Innst. S. nr. 12 (2002 – 2003) og St.meld. nr. 34 (2001 – 2002) *Kvalitetsreformen Om høyere samisk utdanning og forskning*. Regjeringen ser det som viktig å øke kunnskapsgrunnlaget om samiske samfunnsforhold, samt samisk språk og kultur. I den sammenheng er det Regjeringens målsetting å bl.a. styrke samisk høyere utdanning og forskning generelt, samt øke rekrutteringen av samiskspråklige studenter. Ett av tiltakene som nevnes i St.meld. nr. 34 (2001 – 2002) er styrking av sørsamisk språk og kultur og lulesamisk. Høgskolen i Nord-Trøndelag og Høgskolen i Bodø er fra 2005 tildelt midler til styrking og videreutvikling av henholdsvis sørsamisk og lulesamisk.

Samisk høgskole har utarbeidet en langsiktig plan for oppgradering av institusjonen til vitenskapelig høyskole på bakgrunn av Stortingets behandling av St.meld. nr. 34 (2001 – 2002),

jf. Innst. S. nr. 12 (2002 – 2003). For å bli vitenskapelig høyskole må Samisk høgskole først akkrediteres av NOKUT etter at høyskolen kan dokumentere at den oppfyller de krav som stilles i § 7.4 i Forskrift om akkreditering, evaluering og godkjenning etter Lov om universiteter og høyskoler.

Nordisk ministerråd har vedtatt at alle nordiske institutt skal overdras til vertsnasjonene, og i perioden 2005-07 trapper Nordisk ministerråd ned finansieringen av Nordisk Samisk Institutt. Nedtrappingen skjer over en periode på fire år, og 2007 er det tredje året med nedtrapping. Det er lagt til grunn en økning i den norske finansieringen av instituttet over Kunnskapsdepartementets budsjett. Virksomheten ved Nordisk Samisk Institutt er organisert som en egen enhet ved Samisk høgskole fra 2005.

Samisk vitenskapsbygg i Kautokeino

I forbindelse med statsbudsjettet for 2006, jf. Budsjettinnst. S. nr. 12 (2005 – 2006) ble det gitt startbevilgning til Samisk vitenskapsbygg i Kautokeino. Statsbygg har fått i oppgave å legge til rette for nybygget. Formålet med nybygget er bl.a. å samle samiskspråklige oppgaver og samisk vitenskapelig virksomhet i et større miljø. Samisk høgskole, Studentsamskipnaden i indre Finnmark, Samisk spesialpedagogisk støtte og Nordisk Samisk Institutt er enheter underlagt Kunnskapsdepartementet, og vil sammen med Sametingets språk- og opplæringsavdeling, Kompetansesenter for urfolksrettigheter, Reindriftens internasjonale fag- og formidlingsenter og Samisk arkiv være brukere av bygget.

Kap. 285 Norges forskningsråd, post 52 Forskningsformål

Samisk forskning får støtte over kap. 285 post 52. Midlene har i første rekke gått til ”Program for samisk forskning”. Programmet har i hovedsak vært finansiert med midler fra Kunnskapsdepartementet, med delfinansiering fra Arbeids- og inkluderingsdepartementet. Programmet har omfattet både humanistisk og samfunnsvitenskapelig forskning, og har hatt som formål å bidra til kompetanseoppbygging, rekruttering og til tverrfaglig og flerinstusjonelt samarbeid. I 2005 ble i alt 35 prosjekter finansiert gjennom programmet. Spesiell oppmerksomhet har vært rettet mot utvikling av samisk som vitenskapsspråk. Programmet har i den siste delen av prosjektperioden lagt økende vekt på formidling av samisk forskning. Det er gitt støtte til ca. 30 ulike formidlingstiltak.

Programmet har lagt stor vekt på rekruttering av kvinner til forskning. Hovedparten av tildelingene til studentstipend og doktorgradsstipend er gått til kvinner. 12 av 15 studentstipend er gått til samiske studenter.

6,7 mill. kroner går til programmet fra post 52 i 2006. Programmet avsluttes i 2006, og det har vært avholdt en oppsummeringskonferanse. I årene 2001-2005 har 34 mill. kroner gått til programmet fra post 52. Forskningsrådet er i gang med planlegging av et nytt program fra 2007.

Bevilgningen på kap. 285 post 52 har også gått til samiske prosjekter innenfor andre av Forskningsrådets satsinger, bl.a. til et prosjekt under KUNSTI-programmet, Forskningsrådets program for kunnskapsutvikling innenfor språkteknologi. KUNSTI-programmet finansieres med midler fra Kunnskapsdepartementet over kap. 285 post 52 og Fondet for forskning og nyskaping over kap. 286 post 50. Fondet har også finansiert et urfolksprosjekt med vekt på det samiske under satsingen på globalisering.

Justis- og politidepartementet

Kap.	post	Tiltak
400	01	Samerettsutvalget/Forskningsprosjektet samiske sedvaner og rettsoppfatninger
440	01	Midler til politidistrikter med kommuner i forvaltningsområdet for samisk språk
470	72	Tilskudd til Rettshjelpskontoret i Indre Finnmark

Kap. 400 Justisdepartementet, post 01 Driftsutgifter

I 2006 har Justisdepartementet avsatt 3,1 mill. kroner til Samerettsutvalget på kap. 400, post 01, hvorav et mindre beløp er øremerket til forskningsprosjektet om samiske sedvaner og rettsoppfatninger utenfor Finnmark fylke. Forbruket i 2005 var til sammen ca. 3,95 mill. kroner. Forskningsprosjektet vil etter planen avsluttes i 2007. Samerettsutvalget ventes å avgi sin innstilling i løpet av 2007. Bevilgningsbehovet i 2007 er foreløpig uavklart. Det antas imidlertid å bli mellom 2-3 mill. kroner. Dette vil bli dekket innenfor JDs ramme i 2007.

Kap. 440 Politidirektoratet - Politi- og lensmannsetaten, post 01 Driftsutgifter

På kap. 440, post 01 har det i flere år vært stilt midler til disposisjon for politidistrikter med tospråklig befolkning (samisk/norsk). Målsettingen er å motivere til økt kunnskap om det samiske språk i politidistrikter med samisk befolkning. Politidistrikter som har merarbeid som følge av tospråklighet, kan søke om tilskudd fra de avsatte midlene. Ordningen administreres av politimesteren i Vestfinnmark politidistrikt i henhold til egen instruks.

Bevilgningen for 2006 er på kroner 400 000. Det tas sikte på å tildele et tilsvarende beløp i 2007. Forbruket i 2005 var på kroner 263 837.

Kap. 470 Fri rettshjelp, post 72 Tilskudd til spesielle rettshjelpstiltak

Rettshjelpskontoret Indre Finnmark ble opprettet i 1997, og det understrekes i prosjektbeskrivelsen at "store deler av befolkningen her er samer som er en minoritetsgruppe med særlige problemer, både språklig og geografisk. Behovet for rettshjelp må i denne gruppen regnes som ekstra stort". Det er dårligere advokatdekning i området enn på landsbasis. Dette er også noe av bakgrunnen for driften av kontoret.

Justisdepartementets tilskudd for 2006 til Rettshjelpskontoret Indre Finnmark er ca. 1,24 mill. kroner. Det tas sikte på å tildele et tilsvarende beløp (prisjustert) i 2007. Forbruket i 2005 var ca. 1,18 mill. kroner.

Kontoret hadde 215 saker til behandling i 2005. Det ble gitt muntlig rådgivning ved 104 saker.

Kultur- og kirke departementet

(i 1000 kr)

Kap.	Post	Tiltak	Regnskap 2005	Saldert budsjett 2006	Forslag 2007
320	53	Samiske kulturformål	34 113	43 743	47 405
320	73	Østsamisk museum	2 188		20 000
320	73	Ája Samisk Senter			1 500
326	78	Samisk språkteknologi	500	500	500
335	75	Tilskudd til samiske aviser	12 969	13 369	13 877
340	71	Tilskudd til kirkelige formål	1 200	1 250	1 300
Sum			50 970	58 862	84 582

I tillegg blir det bevilget midler til samiske formål over følgende budsjettkapitler:

Kap.	Post	Tiltak
326	01	Språk, litteratur- og bibliotekformål (Nasjonalbiblioteket)
329	01	Arkivformål
334	72	Knutepunktinstusjoner
335	76	Ymse publikasjoner
340	01	Kirkelig administrasjon, driftsutgifter
340	71	Tilskudd til kirkelige formål (diakoni, undervisning og kirkemusikk)
340	75	Trosopplæring
341	01	Presteskapet, driftsutgifter

Kap. 320 Allmenne kulturformål, post 53 Samiske kulturformål

Fra og med statsbudsjettet for 2002 overføres bevilgninger til ulike samiske kulturformål til Sametinget over én post. Posten dekker tilskudd til samisk spesialbibliotek, mobil bibliotek-tjeneste, samisk kunstnerstipend, utstillingsvederlag til samiske kunstinstitusjoner, stedsnavntjenesten og oppfølging av samisk språklov, samiske museer, samiske musikkfestivaler og Beavvváš Sámi Teáhter.

Kultur- og kirke departementet foreslår at det i 2007 blir satt av 47,4 mill. kroner over kap. 320, post 53 Samiske kulturformål. Bevilgningen til samiske kulturformål er dermed økt med 13,3 mill. kroner over 2 år.

Kap. 320 Allmenne kulturformål, post 73 Nasjonale kulturbygg

Statsbygg viderefører byggeprosjektet for Østsamisk museum og bearbeider planene sammen med Østsamisk museum. Det er ikke fastsatt ny kostnadsramme for prosjektet. Statsbygg vil i løpet av høsten 2006 utlyse ny konkurranse om entreprisen. Byggingen kan starte sommeren 2007 og være ferdig sommeren 2008. For å sikre midler til bygging av museet og videre planlegging av utstillingene i 2007 foreslår departementet 20 mill. kroner.

En delutvidelse av Ája Samisk Senter ble i 2005 finansiert av Troms fylkeskommune. Det gjenstår å gi museet og biblioteket forsvarlige arealer og fornying av kultursalen. Det foreslås 1,5 mill. kroner i planleggingstilskudd i 2007.

Kap. 326 Språk-, litteratur- og bibliotekformål, post 01 Samisk bibliografi

Nasjonalbiblioteket har siden 1993 hatt samisk bibliografi som særskilt oppgave. I tillegg til det samiskspråklige materialet tas det også med litteratur på andre språk, innen alle fag og emner som berører samiske forhold. Målet er en felles nordisk bibliografi. Hittil er samisk bibliografi blitt utgitt i trykt form tre ganger, og den er tilgjengelig som elektronisk dokument.

Kap. 326 Språk-, litteratur- og bibliotekformål, post 78 Ymse faste tiltak

For å styrke utviklingen av samisk språkteknologi vil Kultur- og kirke departementet bidra med 1,5 mill. kroner over tre år til et prosjekt for utvikling av samisk korrekturprogram i regi av Sametinget. Det foreslås for 2007 en bevilgning på 0,5 mill. kroner til dette formålet.

Kap. 329 Arkivformål, post 01 Driftsutgifter

Samisk arkiv er fra 2005 etter ønske fra Sametinget overført fra Sametinget til Riksarkivaren. Bevilgningen til samisk arkiv videreføres i 2007 på samme nivå som i 2006.

Kap. 334 Film- og medieformål, post 72 Knutepunktinstitusjoner

Det er en forutsetning for tilskuddet til Nordnorsk filmsenter AS under kap. 334 Film- og medieformål, post 72 Knutepunktinstitusjoner, at det skal produseres minst én samisk film i året med støtte fra selskapet.

Kap. 335 Pressestøtte, post 75 Tilskudd til samiske aviser

Tilskudd til samiske aviser bevilges over kap. 335 post 75. De samiske avisene har mottatt statsstøtte siden 1979, fra 1987 over egen budsjettpost. Tilskuddsordningen er regulert i forskrift av 17. mars 1997 om tilskudd til samiske aviser. Pressestøtten er først og fremst begrunnet ut fra pressens betydning for demokrati og ytringsfrihet. I tillegg har de samiske avisene en viktig oppgave i forhold til å opprettholde og videreutvikle det samiske skriftspråket. Fra og med 2005 er derfor forskriften endret slik at den også omfatter tilskudd til innstikk eller lignende på lulesamisk, i aviser som ellers skriver på norsk. For 2006 er det bevilget 13,3 mill. kroner, en økning på 0,4 mill. kroner i forhold til året før. For 2007 er det foreslått en bevilgning på 13,9 mill. kroner. Departementet har innledet en dialog med Sametinget for å vurdere om det er hensiktsmessig at Sametinget overtar forvaltningen av disse tilskuddene. I dag forvaltes ordningen av Medietilsynet.

Kap. 340 Kirkelig administrasjon, post 01 Driftsutgifter, post 71 Tilskudd til kirkelige formål og post 75 Trosopplæring

I driftsbevilgningen som tildeles Kirkerådet under kap. 340 post 01 inngår også bevilgningen til Samisk kirkeråd. Samisk kirkeråd ble opprettet av Kirkemøtet, med formål å være et sentralkirkelig organ for samiske kirkelige spørsmål.

Fra post 71 Tilskudd til kirkelige formål er det gjennom flere år gitt tilskudd til Det Norske Bibelselskap til oversettelse av bibelske tekster til lule-, sør- og nordsamisk. Oversettelsen av Det nye testamente til nordsamisk forelå i 1998. Tilskuddet går nå hovedsaklig til oversettelse av Det gamle testamente til nordsamisk, og var forventet å gå over ti år. Av økonomiske årsaker vil arbeidet kunne bli forskjøvet noe i tid. For 2007 foreslås en bevilgning på 1,3 mill. kroner.

Av tilskuddet som bevilges under post 75 Tilskudd til trosopplæring i Den norske kirke, er opplæringstilbud for barn og unge i den samiske befolkning et prioritert innsatsområde. Flere menigheter i Nord-Norge med samiskspråklig befolkning er valgt ut som forsøksmenigheter i utviklingen av et bredt og systematisk opplæringstilbud i Den norske kirke. Det arbeides også med å utvikle informasjons- og opplæringsmateriell i tilknytning til reformen. Budsjettforslaget for 2007 innbærer en ytterligere økning i bevilgningen til trosopplæringsreformen.

Kap. 341 Presteskapet, post 01 Driftsutgifter

I bevilgningene til presteskapet under kap. 341, post 01, inngår også kirkelig betjening av den samiske befolkningen. I Nord-Hålogaland bispedømme er det flere samisktalende prester, og en stiftskapellan med tjeneste blant spredtboende samer. I Nidaros bispedømme er det

opprettet en preste- og diakonstilling med tjeneste overfor sørsamene i bispedømmet. Den norske kirke har også en egen tolketjeneste, som omfatter tre tolker i 70 pst. stilling og to tolker i 20 pst. stilling.

Posten omfatter også bevilgninger til Kirkelig utdanningscenter i nord. Utdanningscenteret ble opprettet i Tromsø i 1997 for å gi et kirkelig utdanningstilbud i nord, og bl.a. med det formål å profilere samiske perspektiv i praktisk-kirkelig utdanning. Til nå har utdanningscenteret vært organisert som en del av Det praktisk-teologiske seminar i Oslo. For å styrke centerets selvstendighet og nordnorske forankring, foreslår departementet at Kirkelig utdanningssenter i nord etableres som en egen institusjon under Kultur- og kirkedepartementet i 2007.

Spillemidler til samisk idrett

Ved fordelingen av overskuddet til Norsk Tipping AS for spilleåret 2005 til idrettsformål i 2006 ble det avsatt 300 000 kroner til samisk idrett. Tilskuddet ble overført til Sametinget som ansvarlig for den videre fordelingen av midlene i tråd med målsettingen for tilskuddet. Det vil tas stilling til eventuell fordeling av spillemidler til samisk idrett for 2007 i forbindelse med hovedfordelingen av spillemidler til idrettsformål våren 2007.

Formålet med tilskuddet er å støtte opprettholdelse og videreutvikling av de særegne samiske idrettsaktiviteter som er en del av tradisjonell samisk kultur. Tilskuddet skal primært benyttes til aktiviteter rettet mot barn (6-12 år) og ungdom (13-19 år).

Helse- og omsorgsdepartementet

(i 1000 kr)

Kap.	post	Benevnelse	Regnskap 2005	Saldert budsjett 2006	Forslag 2007
724	21	Forsøk og utvikling i primærhelsetjenesten mv, <i>kan nyttes under post 70</i>	11 000	11 800	12 200

I tillegg blir det bevilget midler til samiske formål over følgende budsjettkapittel:

(i 1000 kr)

Kap.	post	Benevnelse	Regnskap 2005	Saldert budsjett 2006	Forslag 2007
743	75	Tilskudd til styrking av psykisk helsevern, <i>kan overføres</i>	18 000	24 200	25 100

Kap. 724 Helsepersonell og tilskudd til persontiltak, post 21 Forsøk og utvikling i primærhelsetjenesten mv, kan nyttes unders post 70

Utvikling av helse- og sosialtjenester til den samiske befolkning

For 2006 disponeres 11,8 mill. kroner til videreføring av tiltak på grunnlag av handlingsplanen «Mangfold og likeverd». Av disse midlene er 5,7 mill. kroner overført til Sametinget. Sosial- og helsedirektoratet forvalter omlag 6,1 mill. kroner. Av disse midlene er Senter for samisk helseforskning i 2006 tildelt 4,8 mill. kroner.

Midlene omfatter også et grensekommunesamarbeid mellom kommuner i Nord-Finland, Finnmark og Nord-Troms.

Departementet skal sammen med Sametinget videreføre arbeidet. Hovedprinsippene i Mangfold og likeverd danner grunnlaget for det videre arbeid. Det vises for øvrig til kap. 743 Statlige stimulerings tiltak for psykisk helse for omtale av utvikling av nasjonale kompetansebasert tjenester til samisk befolkning innen psykisk helsevern.

For 2007 foreslås midler til videreføring av arbeidet.

Kap. 743 Statlig stimulering av psykisk helse, Tilskudd til styrking av psykisk helsevern, kan overføres

Det er under etablering et samisk kompetansesenter for utvikling av psykiatriske tjenester til den samiske befolkningen med henholdsvis en familieavdeling i Karasjok og en voksenavdeling i Lakselv, jf. St.prp. nr. 63 (1997-1998). Helse Nord har utarbeidet en overordnet plan for kompetansesenteret. Hovedutfordringen for det kliniske arbeidet er å åpne virksomhet for forskningsaktivitet og utvikle et system for formidling av klinisk erfaring. Kompetansesenterets kliniske virksomhet er en integrert del av kompetansesenteret. Familieavdelingen i Karasjok ble åpnet i 2004, og akutteamets virksomhet fungerer som et ambulerende team.

Hovedutfordringen for det kliniske arbeidet er dels å bygge opp kompetanse på språk og kultur samt flerkulturell forståelse, dels å åpne virksomheter for forskningsaktivitet og utvikle et system for formidling av klinisk erfaring.

Barne- og familiedepartementet

Kap.	Post	Tiltak
857	79	Tilskudd til internasjonalt ungdomssamarbeid mv., kan overføres
850	01	Barneombudet

Kap 857 Barne- og ungdomstiltak, post 79 Internasjonalt ungdomssamarbeid mv., kan overføres

Målet med bevilgningen er å stimulere internasjonalt samarbeid på barne- og ungdomsområdet. Målgruppen er frivillige barne- og ungdomsorganisasjoner, enkeltpersoner og grupper av barn og ungdom, institusjoner som arbeider med barn og ungdom, samt offentlige myndigheter lokalt, regionalt og nasjonalt.

Hoveddelen av posten benyttes til Norges bidrag til deltakelse i EU-programmet *Aktiv ungdom*, som starter 1. januar 2007, og til kostnader knyttet til deltakelse i andre EU-programmer som retter seg mot barn og ungdom. Posten dekker også Norges bidrag til Det europeiske ungdomsfond i Europarådet, kostnader i forbindelse med bilateralt samarbeid, oppfølgingen av EØS sine finansielle ordninger, samarbeidet innenfor bl.a. rammene av Norges deltakelse i Barentsrådet og Østersjørådet, og andre tiltak knyttet til det mellomstatlige samarbeidet på ungdomsområdet. Videre får de frivillige barne- og ungdomsorganisasjonene grunnstøtte til sitt internasjonale arbeid og Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner får tilskudd til sitt internasjonale arbeid.

Kap. 850 Barneombudet Post 01

Hovedmål for ombudets virke framgår i Lov om Barneombud. Barneombudets overordnede oppgaver er å fremme barns interesser i samfunnet, herunder vurdere om lovverket, forvaltning og rettspraksis samsvarer med de forpliktelser Norge har etter FNs konvensjon om barns rettigheter.

Det har fremdeles høy prioritet å overvåke inkorporeringen av barnekonvensjonen. Her er det viktig å følge med i det informasjonsarbeidet som gjøres rundt barnekonvensjonen og å kartlegge konvensjonens anvendelse som rettskilde. En løpende oppfølging av kommentarene og tilrådingene fra FNs ekspertkomité for barns rettigheter vil stå sentralt i ombudets arbeid i 2007.

Samiske barn og unges rettigheter skal ivaretas, og et tettere samarbeid mellom Barneombudet og med bl.a. Sametinget skal utvikles. Barneombudet har vært i kontakt med barneombudene i Sverige og Finland med tanke på å få etablert et felles prosjekt i samarbeid med de respektive Sametingene på Nordkalotten.

Landbruks- og matdepartementet

(i 1000 kr)

Kap	Benevnelse	Regnskap 2005	Saldert budsjett 2006	Forslag 2007
1147	Reindrifftsforvaltningen	48 941	53 562	57 427
1151	Til gjennomføring av reindrifftsavtalen	99 774	92 500	92 500
	Sum	148 715	146 062	149 927

Kap. 1147 Reindrifftsforvaltningen

(i 1000 kr)

Post	Tiltak	Regnskap 2005	Saldert budsjett 2006	Forslag 2007
01	Driftsutgifter	38 156	37 719	38 528
45	Store utstyrskjøp og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	3 928	3 293	6 349
70	Tilskudd til fjellstuer	628	680	680
71	Omstillingstiltak i Indre Finnmark, <i>kan overføres</i>	6 229	11 870	11 870
	Sum	48 941	53 562	57 427

Reindrifftsforvaltningen skal legge til rette for at målene i reindrifftspolitikken blir nådd. Reindrifftsforvaltningen forvalter reindrifftsloven og virkemidlene under reindrifftsavtalen. Reindrifftsforvaltningen er også sekretariat og utøvende organ for Reindrifftsstyret og områdestyrene, og har en rådgivende funksjon i forhold til næringen.

Reindrifftspolitikken bygger på to selvstendige verdigrunnlag; en næringspolitisk produktionsverdi og en samepolitisk kulturverdi. De reindrifftspolitiske målene er sammenfattet i begrepet "En bærekraftig reindrift". Med dette menes en reindrift som har økologisk, økonomisk og kulturell bærekraft.

Rapport 2005

Fastsetting av ulike rammevilkår for reindrifften i Finnmark har tatt vesentlig med ressurser og tid. Dette gjelder i særlig grad i forhold til oppfølgingen av Reindrifftstyrets vedtak om høyeste tallet på rein for sommerbeitedistriktene i Vest-Finnmark reinbeiteområde. Et eget prosjektkontor i Kautokeino har hatt ansvaret for å lede arbeidet med tilpassing av reingtallet i nær dialog med næringen. I dette arbeidet har frivillig reduksjon av reingtallet gjennom bonusordninger og avvikling av driftsenheter mot økonomisk kompensasjon stått sentralt. Siden våren 2002, da prosjektkontoret startet opp sitt arbeid, har 29 driftsenheter fra Vest-Finnmark avviklet gjennom innløsning eller andre strukturtiltak. Av disse er 19 enheter avviklet i 2005. Gjennom denne reduksjonen, som utgjør 11 prosent av tallet på driftsenheter per 31. mars 2002, har tilpassingen medvirket til en lettelse i potensialet for en økning av reingtallet i Vest-Finnmark. I tillegg til avviklingsordningene ble det innført to økonomiske bonusordninger for å redusere reingtallet til det fastsatte innen 1. april 2005. Ordningene ble rettet mot de som avviklet sin reindrift, samt mot de som reduserte sitt reingtall. Reingtallet per 1. april 2005 viste om lag 91.000 rein. Dette tallet er vesentlig høyere enn det fastsatte på 64.300 rein. Med bakgrunn i at de frivillige ordningene ikke førte frem ble det fremmet forslag om endringer i reindrifftsloven. Disse endringene skulle bl.a. legge til rette for lovbaserte tiltak for en tilpassing av reingtallet til beiteressursen, og der igjennom en økologisk bærekraftig reindrift. Stortinget valgte av flere årsaker å ikke behandle lovforslaget i 2005.

Reindrifftstyret vedtok på slutten av 2005 å evaluere prosessen med fastsetting av reingtallet i Vest-Finnmark reinbeiteområde. Evalueringen vil bli gjennomført i 2006.

I løpet av de siste 25 årene har det vært stor oppmerksomhet omkring tilstanden på lavbeitene på Finnmarksvidda. Undersøkelser basert på satellittbilder tatt på 1970-, 1980-, og 1990-tallet dokumenterer en klar negativ utvikling i lavbeitene. Imidlertid viser undersøkelser fra 2005 en viss positiv utvikling av lavbeitene.

Reindriftsforvaltningen har et ansvar for å ivareta reindriftens arealinteresser i den allmenne arealforvaltningen. En vesentlig del av ressursene ved forvaltningen går med til denne type saker. Utfordringen er at tallet på enkeltsaker er økende.

Reindriftsforvaltningen har arbeidet med å øke reindriften sin innvirkning gjennom de virkemidlene som styrer arealbruken. Ved endringer av lover og forskrifter som styrer arealbruken har forvaltningen gitt innspill.

De siste årene har interessen for å etablere vindkraftverk økt. Mange av kraftverkene er søkt lokalisert innenfor reinbeiteområdene. Reindriftsforvaltningen har gjennomført tematiske konfliktvurderinger av alle vindkraftprosjekter som var meldt og konsesjonssøkt per 1. juni 2005. De tematiske konfliktvurderingene ble utarbeidet etter spesifikke retningslinjer. Til sammen er 24 vindkraftprosjekter vurdert.

Reindriftsforvaltningen har medvirket til at 75 pst. av reinbeitedistriktene har fått utarbeidet distriktsplaner, og som har blitt stadfestet av områdestyret.

Fra Reindriftens utviklingsfond er det overført 2 mill kroner til Samisk utviklingsfond.

Det er lagt til rette for at reindrifftsutøverne kan levere meldingsskjemaet og søknader om tilskudd/rovvilterstatninger elektronisk. Videre er det utarbeidet rettleidningsmaterieell og interne samordningsregler for tilskuddsbehandling.

Det er gjennomført tellinger av rein i Finnmark samt i de sørlige reinbeiteområdene. I de tilfeller hvor det har vært større avvik mellom tellinger og utøverne sine egne rapporter, er det satt i verk tiltak.

Reindriftsforvaltningen har gitt ut Ressursregnskapet for reindriften, samt Totalregnskapet for reindriften.

Magasinet *Reindrifftsnytt* er utgitt med 4 nummer og har om lag 1400 abonnenter og vender seg til reindrifftsutøvere og forvaltning.

Budsjettforslag 2007

En prioritert oppgave for styringsorganene er fastsetting av rammevilkår for reindriften. Etter Landbruks- og matdepartementets mening er klare rammebetingelser for reindrifftsnaeringen en forutsetning for å nå målene om en bærekraftig reindrift. Dette blir underbygd av Riksrevisjonen sitt dokument nr 3:12 (2003-2004) *Riksrevisjonens undersøkelse av bærekraftig bruk av beiteressursene i Finnmark*, der Riksrevisjonen påpeker bl.a. at det ikke foreligger en helhetlig strategi for å nå målet om en bærekraftig reindrift. Videre blir behovet for at de nødvendige vilkårene blir fastsatt for å nå dette målet, påpekt. Disse forholdene blir også påpekt av Næringskomiteen i deres behandling av Reindrifftsavtalen 2005/2006, jfr Inst S nr 226 (2004-2005) og Reindrifftsavtalen 2006/2007, jfr Inst S nr 222 (2005-2006).

Forvaltningen skal også i 2007 prioritere arbeidet med å gjennomføre en treårig plan for fastsetting av manglende rammebetingelser, med hovedvekt på Finnmark. Denne planen er en oppfølging av Riksrevisjonens merknader. Dette gjelder fastsetting av grenser mellom områder, distrikt og siidaområder. Videre gjelder det fastsetting av beitetider for de ulike årstidsbeitene, samt høyeste reintall basert på det samlede arealet av de ulike årstidsbeitene. I den sammenheng bør særskilt nevnes en avtalebasert fastsetting av beitegrenser og bruksmønster for fellesbeitene i Finnmark, fastsetting av områdegrenser mellom Troms og Vest-

Finnmark og mellom Vest-Finnmark og Øst-Finnmark, nye distriktsgrenser i Karasjok Øst, gjennomgang av områdegrensen mellom Nordland og Nord-Trøndelag, samt en gjennomgang av distriktsinndelingen i Nordland og soneinndelingen i Vestre Namdalen.

For å ha nødvendig kontroll med utviklingen i reindriften, skal forvaltningen sikre at nødvendig grunnlagsdata om bl.a. beiteforhold og slaktevekter blir innhentet.

Reindriftsforvaltningen skal fortsette å etablere nettverk og allianser til andre offentlige organ, og gjøre disse kjent med reindriftenes behov for sammenhengende areal, samt konsekvensene for reindriften av ulike tiltak innenfor reinbeiteland. Videre skal forvaltningen arbeide for å få dokumentert reindriften sin arealbruk og gjøre denne kjent for kommuner og fylker.

Reindriftsforvaltningen skal være en aktiv pådriver i forhold til endringer av lover og forskrifter som styrer arealbruken. Videre skal forvaltningen satse på økt kompetanse i forhold til gjeldende regelverket både blant egne tilsette og blant reindriftsutøverne.

Reindriftsforvaltningen skal arbeide videre med å få verdiklassifisert reindriftenes arealer, samt arbeide for at de resterende distriktsplanene blir ferdigstilt.

I sammenheng med at det er etablert en metode for konfliktvurdering av særskilte områder ved vindkraftutbygging, skal forvaltningen løpende utarbeide en tematisk konfliktvurdering for reindrift av meldte og omsøkte vindkraftprosjekt.

Reindriftsforvaltningen skal bidra til at verdiskapingen i reindriften øker. I samarbeid med næringens organer og andre aktører, skal forvaltningen bidra til at de økonomiske ressursene over reindriftsavtalen nyttes på en formålstjenlig måte som gir størst effekt og verdiskaping. I sammenheng med dette skal forvaltningen arbeide for at virkemidlene fra Reindriftenes utviklingsfond og Verdiskapingsprogrammet for reindrift blir koordinert, slik at effekten av de to ordningene blir størst mulig. Videre skal forvaltningen arbeide for å legge til rette for en positiv samhandling mellom reindriftnæringen, Innovasjon Norge og egen forvaltning i gjennomføringen av verdiskapingsprogrammet.

Reindriftsforvaltningen skal arbeide aktivt for å synliggjøre behovet for og legge til rette for å styrke kvinnenes stilling i reindriften. De etablerte kvinnettverkene er sentrale i dette arbeidet. Videre er det sentralt at arbeidet med verdiskaping i reindriften blir sett i sammenheng med satsingen på de kvinnerettede tiltakene. Et viktig forhold i likestillingen er rekruttering.

Reindriftsforvaltningen skal medvirke til at man får utarbeidet et enklere og bedre regelverk for tilskuddsordningene. I 2007 skal Reindriftsforvaltningen sørge for å videreføre arbeidet med å legge til rette for elektroniske selvbetjeningsløsninger i forvaltningen, systemutvikling og gi innspill til forenklinger i de økonomiske virkemidlene over reindriftsavtalen. Videre skal forvaltningen arbeide for å sikre rask og lik behandling av de enkelte utøverne i de ulike reinbeiteområdene. Som en del av kontrollarbeidet skal forvaltningen fortsette å telle rein i de ulike reinbeiteområdene. Ved større avvik mellom telling og utøvernes egen rapportering, skal det settes inn tiltak. Reindriftsforvaltningen skal delta aktivt i arbeidet med å utvikle konfliktforebyggende tiltak i forhold til andre næringsinteresser.

Dokumentasjon av reindriftenes arealbruk og sine rettigheter er avgjørende for næringen sin fremtid. Nettverk og allianser til andre offentlige organer skal gjøres kjent og øke aksepten for reindriften sitt nærvær. Videre er det stilt krav om nær kontakt mellom næringens representanter og Reindriftsforvaltningen for å opparbeide tillit og forståelse. Et slikt samarbeid er avgjørende for å nå målet om en bærekraftig utvikling.

Reindrifftsforvaltningen skal være en virksomhet som utnytter sine ressurser på en effektiv måte, og som gjennom forvaltning og rådgivning sikrer brukerne effektive tjenester.

Reindrifftsforvaltningen skal videreføre innsatsen mot utvikling av personal- og lønnspolitikk, kompetanseoppbygging, organisasjonsutvikling, økonomistyring, ledelsesutvikling, interne driftsoppgaver samt IKT. I forhold til kompetanseoppbygging skal forvaltningen særlig prioritere opplæring av de tilsatte i samisk språk.

Kapittel 1151 Til gjennomføring av reindrifftsavtalen

(i 1000 kr)

Post	Tiltak	Regnskap 2005	Saldert budsjett 2006	Forslag 2007
51	Tilskudd til Utviklings- og investeringsfondet	33 500	34 300	37 300
72	Tilskudd til organisasjonsarbeid	5 800	5 900	5 900
75	Kostnadssenkende og direkte tilskudd, <i>kan overføres</i>	55 705	50 500	47 500
79	Velferdsordninger	1 800	1 800	1 800
82	Kostnader vedrørende radioaktivitet i rein	2 969		
	Sum 1151	99 774	92 500	92 500

Kapittelet omfatter bevilgninger til gjennomføring av reindrifftsavtalen, samt bevilgning for dekning av kostnader i forbindelse med radioaktivitet i reinkjøtt. Reindrifftsavtalen er, ved siden av reindrifftsloven, det viktigste operative redskapet for å følge opp målene og retningslinjene i reindrifftspolitikken. Her fastsettes bruken av de økonomiske virkemidlene, bl.a. ut fra reindrifftslovens intensjoner og bestemmelser. For nærmere omtale av mål og strategier i reindrifftspolitikken vises det til St. prp. nr. 64 (2005-2006) og Innst. S. nr. 222 (2005-2006) *Om reindrifftsavtalen 2006-2007, om dekning av kostnader vedrørende radioaktivitet i reinkjøtt, og om endringer i statsbudsjettet for 2006.*

Miljøverndepartementet

(i 1000 kr)

Kap.	post	Benevnelse	Regnskap 2005	Saldert budsjett 2006	Forslag 2007
1429	50	Tilskudd til samisk kulturminnevernarbeid	2 000	2 000	2 000

Kap. 1429 post 50 Tilskudd til samisk kulturminnevernarbeid

Miljøverndepartementet viderefører ordningen med tilskudd til samisk kulturminnevernarbeid. Tilskuddsordningen skal ivareta overordnede kulturminnefaglige hensyn i arbeidet med samisk kulturminner og kulturmiljøer. Midlene skal i hovedsak nyttes til større vedlikeholds- og restaureringsarbeid. Det er foreslått at 2 mill. kroner skal avsettes til formålet i 2006. Midlene stilles til disposisjon for Sametinget gjennom tildelingsbrev fra Miljøverndepartementet.

Miljøverndepartementet har delegert myndighet etter kulturminneloven til Sametinget

Juolludusat sámi áigumušaide

Sápmelaččat leat njealje stáhta eamiálbmot ja unnitlohku ja sis lea dárbu ja vuoigatvuohta erenomáš árvui riikkaidgaskasaš ja riikka álbmotrievtti mielde. Norggas lea erenomáš ovddasvástádus ovddidit sámi giela, kultuvrra ja eallinlági. Vuodđolága § 110a geatnegahtta stáhta eiseválddiid fuolahit sámeálbmogii vejolašvuoda nannet ja ovddidit gielas, kultuvrras ja servodateallimis.

Bargo- ja searvadahttindepartemeanta ovddasvástida ovttastahttit stáhta sámpolitihka. Departemeanttaid suorgeovddasvástádusprinsihppa gusto buot fágasurggiide, ja departemeanttat ovddasvástidit čuovvolit sámpolitihka surggiideaset siskkoabealde. Dát gullá daidda ortnegiidda ge maid Sámediggi hálddaša.

Dáinna diehtočállosiin áigu Ráđđehus oanehaččat ja oppalaččat čilget iešguđet ge departemeanttaid jagi 2007 juolludanevttohusaid sámi áigumušaide. Dán jagi gihppagis leat maiddái juolludusat mat eai leat ovdal leamaš, ja danne ii sáhte buot loguid álo buohtastahttit diimmá loguiguin (H-2179).

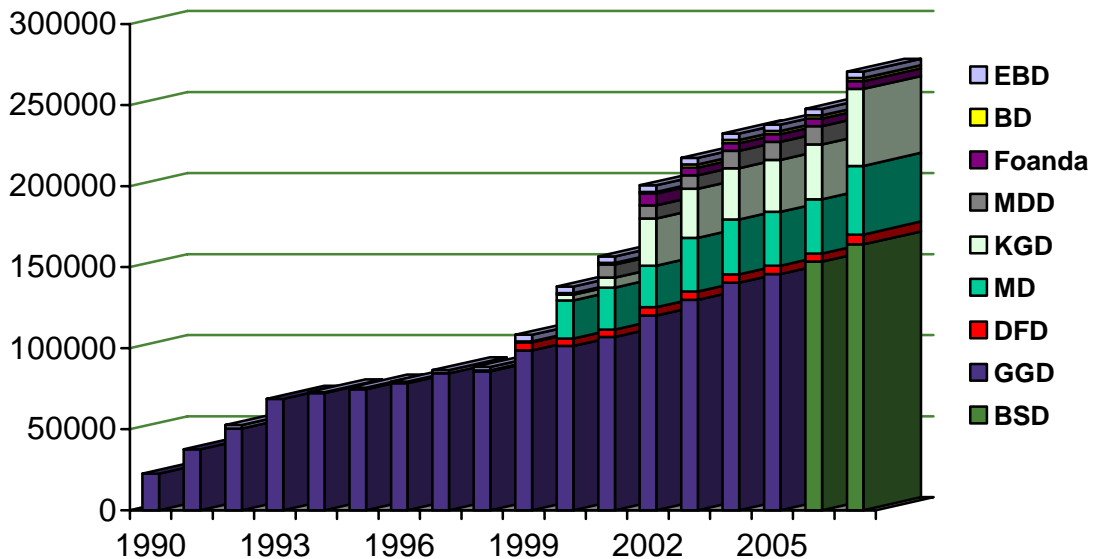
Sámediggi.....	2
Bargo- ja searvadahttindepartemeanta	3
Olgoriikadepartemeanta	9
Máhttodepartemeanta	10
Justis- ja politidepartemeanta	13
Kultur- ja girkodepartemeanta.....	14
Dearvvašvuoda- ja fuolahussdepartemeanta	17
Mánáid- ja dásseárvodepartemeanta	18
Eanandoallo- ja biebmodepartemeanta	19
Birasgáhttendepartemeanta	23

	(1 000 ru)			
	Rehketdoallu	Salderejuvvon		Pst.
	2005	bušeahtta 2006	Evttohus 2007	rievdadus 2006-2007
Olgoriikadepartemeanta	2 150	2 550	2 550	0,0
Máhttodepartemeanta	203 749	208 626	234 654	12,48
Justis- ja politidepartemeanta	5 393	4 740	¹⁾	
Kultur- ja girkodepartemeanta	50 970	58 862	84 582	43,7
Gielda- ja guovludepartemeanta	148 479			
Bargo- ja searvadahttindepartemeanta		167 613	174 100	3,9
Dearvvašvuoda- ja fuolahussdepartemeanta	29 000	36 000	37 300	3,6
Mánáid- ja dásseárvodepartemeanta	11 080			
Eanandoallo- ja biebmodepartemeanta	148 715	146 062	149 927	2,6
Ođasmahttindepartemeanta (Statsbygg)		10 000		
Birasgáhttendepartemeanta	2 000	2 000	2 000	0,0
Ollislaš juolludusat	601 536	636 453	685 113	7,6
Sámeálbmot foanda	4 664	4 650	4 700	1,1
Submi	606 200	641 103	689 813	7,6

¹⁾ Ollislaš juolludus sámi áigumušaide ii leat mearriduvvon. Sámi vuoigatvuodalávdegotti mearri mearriduvvo ođđajagimánu 2007 álggus.

Sámediggi

2007:s galgá Sámediggi bušeahttaevttohusa mielde hálddašit sullii 275 milj. ruvnno sámi áigumušaide. Dát lea sullii 14 milj. ruvnno lassáneapmi 2006 (15,4 pst) ektui. Sámedikki vuosttaš olles doaibmajahki lei 1990, ja dalle lei Sámedikki bušeahtta 31,7 milj. ruvnno. Ovdáneapmi čuovvu eiseválddiid ulbmiliid addit Sámediggái stuorát váikkuhanfámu ja válddi sámiide erenomáš guoskevaš áššiin.

Sámediggi lea ásahuvvon Sámelága geažil ollašuttit Vuodđolága § 110a. Álbmotválljen orgánan lea Sámedikkis sakka friddjavuohta. Ii dat leat etáhta iige vuolit orgána Ráđdehusa ektui, ja iešguhtet ge stáhtaráđđi ii dan geažil ovddasvástit Sámedikki politihkalaš doaimma ii ge politihkalaš mearrádušaid maid Sámediggi dahká iešguhtet ge suorggis. Bargo- ja searvadahttinministaris lea almmat ge bajimus konstitušuvnnalaš ovddasvástádus kap. 540 Sámediggi juolludusaid juohkimiid dáfus. Juolludusaide Sámediggái eará departemeanttaid bušeahtaid bokte, lea gullelaš fágastáhtaráđis konstitušuvnnalaš ovddasvástádus ja ovddasvástádus čuovvolit geavahuvvo go ruhta Stuorradikki eavttuid mielde.

Sámediggi oaččui 1999:s lobi spiehkastit juolludusjuolggadusa § 4:s bruttobušehtterema birra ja oažžu olles juolludusas Bargo- ja searvadahttindepartemeantta 50-poasttas. Vástideaddji sirdojit Máhtdepartemeantta, Kultur- ja girkodepartemeantta ja Birasgáhttindepartemeantta juolludusat 50-poastta bokte. Sámediggi oažžu dainna lágiin sierranas iešheanalaš ja friddjadis resurssahálldašanoovddasvástádusa. Sámediggi juohká juolludusa dievasčoahkkimisttis skábmamánus, jus Stuorradiggi lea dohkkehan bušeahta. Sámediggi juohká juolludusa vuoruhemiidis mielde daid duvdosiid mielde mat leat biddjon Stuorradikki bušeahttamearrádušas.

Sámedikkis lea dihto hálldahuslaš áššiide hálldašanoovddasvástádus, nugo sámediggeválggaid, ekonomalaš doarjagiid juohkima, skuvlla oahppoplánaosiid mearrideami, sámi kulturmuittuid, kulturmuittolága ja gullelaš lánkaásahusa hálldašeami ja iešguđetlágan almmolaš orgánaid ovddasteaddjiid nammadeami oktavuodas. Sámedikkis lea dasa lassin váldi ja váikkuhanfápmu go oassálasta ja ovddastuvvo iešguđetlágan lánvegeottiin, stivrrain ja ráđiin.

Sámediggi muitala doaimmas birra neahttasiiddus www.samediggi.no.

Bargo- ja searvadahttindepartemeanta

(1 000 ru)

Kap.	Poasta	Doaimmat	Salderejuvvon		Evttohus 2007
			Rehketdoallu 2005	bušeahtta 2006	
680	50	Sámediggi	139 650	153 350	164 100
680	54	Sámediggi	4 664	4 650	4 700
681	72	Sámegiella, diehtjuohkin jna. ¹⁾	4 652	5 500	4 100
682	01	Álgoálbmotvuoigatvuodaid gelbbolašvuodaguovddáš	3 384 ²⁾	2 086 ³⁾	2 300
683	01	Luonddu- ja boazodoallobálvalusaid resursaguovddáš	293	900	1 000
684	01	Riikaidgaskasaš boazodoallofága- ja gaskkustanguovddáš	500	777	2 600
685	90	Finnmárkoopmodat		5 000	
		Submi	153 143	172 263	178 800

1) 70 ja 72 poasttat leat 2006 rájes biddjon oktan 72 poastan.

2) Rehketdoallogut siskildit ee. 1,2 milj. ruvno juolludusa Olgoriikadepartemeanttas.

3) Álgoálbmotvuoigatvuodaid gelbbolašvuodaguovddáš oaččui lassin 1,2 milj. ruvno juolludusa Olgoriikadepartemeanttas.

Dasa lassin juolluduvvo ruhta sámi áigumušaide dán bušeahttakapihttaliin:

Kap.	poasta	Doaimmat
601	21	Sierranas dutkan- ja čielggadanbarggut
601	50	Norgga dutkanráddi, Sámi dutkanprogramma

Bajit mihtut sámepolitihkas

Ráđdehus bidjá vuoddun ahte Norgga stáhta álgoálggos lea ásahuvvon guovtti álbmoga, sápmelaččaid ja dážaid, duovdagiidda ja ahte goappašiid álbmogiin lea seamma vuoigatvuohta ja seamma gáibáduš sáhttit ovddidit kultuvrras ja gielas. Sámepolitihkka mii jodihuvvo galgá leat ávkin sámeálbmogii, nu ahte sámi gielas, kultuvrras ja servodateallimis galgá Norggas leat sihkaris boahhtevuohta.

Vuodđolága § 110a ja sámeláhka lea nationála vuodus ráđdehuse sámepolitihkkii. Ráđdehus dasto deattuha ahte devdodjit riikaidgaskasaš olmmošvuoigatvuodakonvenšuvnnat maidda Norga lea guorrasan ja mat leat erenomáš mearkkašahti sápmelaččaide, ee. ON-konvenšuvdna siviilla ja politihkalaš vuoigatvuodaid birra (erenomážit artihkal 27) ja ILO-konvenšuvdna nr 169 eamiálbmogiid ja čearddalaš álbmogiid birra iešmearrideaddji riikkain.

Ráđdehuse mihttu boahťa muđui ovdan dáid mihttomeriin:

1. Ain ovddidit stáhta ovtasbargovugiid Sámedikkiin ja sámi siviilla servodagain

Bargu sámi ja sámi guoski áššiiguin geavvá dál ráđdehuse mihttomeari mielde ollislaš sáme-politihka birra, mas sápmelaččat ieža Sámedikki ja sámi servviid bokte leat mieldoaimmaheaddjat ja premissalágideaddjit.

ILO-konvenšuvdna nr. 169 Eamiálbmogiid ja čearddalaš álbmogiid birra iešmearrideaddji riikkain nanne ahte ráđdehus lea geatnegas ráđđádallat sápmelaččain dakkár áššiin main lea njuolga mearkkašupmi sidjiide. Šiehtadus mo ráđđádallanprosedyrat galget leat dakkár áššiin gaskal stáhta eiseválddiid ja Sámedikki, lea dahkkon miessemánu 11.b. 2005. Prosedyraid dohkkehedje ggl. res. suoidnemánu 1.b. 2005. Ráđđádallanšiehtadus máinnašuvvo Sd. dieđ. nr. 44:s (2004-2005) Sámedikki doaibma 2004. Bargo- ja searvadahttindepartemeanta lea ovtas eará departemeanttaiguin ráhkadan bagadusa stáhta eiseválddiid ráđđádallamiidda Sámedikkiin ja vejolaš eará sámi beroštumiiguin. Bagadus lea fidnemis Bargo- ja searvadahttindepartemeantta interneahhtasiidduin.

Ráđđádallansiehtadusa barggadettiin soabaduvvui ahte dárbbášuvvo geahčadit prosedyraid Sámedikki bušehta bidjamis sierra áššin, go prosedyrat bušehttabarggu oktavuodas bohciidahttet moanaid sierranas gažaldagaid ja čuolmmaid.

Gielda- ja guovludepartemeanta ja Sámediggi nammadedje 2004:s barggoavkku mii galggai dárkilat geahčadit siskkáldas dárkkisteami, goziheami ja revišuvnna/olgguldas dárkkisteami Sámedikkis ja dan ektui.

Barggoavku bijai ovdan raporttas cuoŋománus 2005. Raporta lea máinnašuvvon Sd. dieđ. nr. 44:s (2004-2005) Sámedikki doaibma 2004. Raporttas lea barggoavku loahpas meannudan ášši ahte Sámediggái galggašii eanet iehčanas sadji, ja čujuha dasa ahte dál lea gealdu gaskal Sámedikki rolla stáhtaorgánan/hálddašanorgánan ja Sámedikki iehčanas álbmotválljen orgánan. Sámediggi meannudii raportta miessemánus 2005, ja bivdá mearrádusastis ášši čielggaduvvot ráđđádallamiin Sámedikkiin.

Ráđdehus ja Sámediggi nammadedje borgemánus 2006 barggoavkku mii galgá čállit raportta Sámedikki formála saji birra ja ráđdehusa ja Sámedikki gaskasaš bušehtta-prosedyraid birra. Barggoavkkus leat Sámedikki, Bargo- ja searvadahttindepartemeantta ja Justisdepartemeantta miellahtut. Barggoavkku raportta ja Sámedikki raportta meannudeami vuodul áigu departemeanta ságaškuššat dáid áššiid boahte prinsihppadieđáhusas sámpolitiikka birra.

2. Ollisvuohta ja oktavuotta sámpolitiikkas riikkadásis ja riikkaidgaskasaččat

Bargo- ja searvadahttindepartemeanttas lea bajimuš dási ovttahttinovddasvástádus stáhta sámpolitiikkii. Fágadepartemeanttat ovddasvástidit čuovvolišgoahtit sámpolitiikka čadaheami surggiineaset.

Ráđdehus deattuha ahte riektenjuolggadusat mat čuvvot riikkaidgaskasaš olmmošvuoigatvuođakonvenšuvnnaid maidda Norga lea guorrasan ja main lea ereliiggánis mearkkašupmi sápmelaččaide, devdojit. Čuovvolanovddasvástádus lea suorgeprinsihpa mielde juogaduvvon iešguđet departemeanttaid gaskkas oktan vuollásaš doaimmaiguin, ja hálddahussii guovllulaš ja báikkálaš dásis. Oktiiordnendepartemeantan áigu Gielda- ja guovludepartemeanta leat veahkin barggus identifiseret guovlluid gos ferte nannet olmmošvuoigatvuođageatnegasvuodaid čuovvoleami ja evttohit doaimmaid maid berrešii álggahit.

Sámi áššiid oktiiordnenlávdegoddi lea dehálaš fierpmádat sámpolitiikkalaš áššiid barggus departemeanttaid hálddahuslaš dásis. Bargo- ja searvadahttindepartemeanttas lea jođihanovddasvástádus ja lea lávdegotti čállingoddi.

Ráđdehus lea joatkán ovttasbargguin mii álggahuvvui 2000.s gaskal guoski ministariid gain lea ovddasvástádus sámi áššiide, ja sámediggepresideanttaid Suomas, Ruotas ja Norggas. Sii jeavddalaččat čuvgejit, ságaškuššet ja meannudit sámi áššiid main leat oktasaš beroštumit. Ovttasbarggus lea eahpeformála, muhto lagaš oktavuotta Davviriikkalaš Ministtarráđđái. Áššiid ráhkkaneamit čoahkkimiidda ja daid čuovvoleapmi geavvá Sámi áššiid davviriikkalaš ámmátorgána dásis. Dán orgánas leat maid sámedikkít hálddahuslaš dásis ovddastuvvon. Čállingoddeovddasvástádus lea vuoruid mielde dán golbma riikka gaskkas.

Davviriikkalaš ovttasbarggu ulbmilin lea nannet ja ovddidit sámi giela, kultuvrra, ealáhusaid ja servodateallima. Davviriikkalaččat ovttasordnet sámi oahppoplánaid ja oahpponeavvuid, IT-čovdosat, vuoruhit dieđuid sápmelaččaid ja sámi diliid birra, sámi dutkan, ealáhusovttasbargu ja sámeigiella leat guovddáš suorggit davviriikkalaš ovttasbarggus.

Eamiálbmotdimenšuvdna lea dehálaš oassi norgga davviguovlopolitiikkas dainna áigumušain ahte galggašii fuolahit eamiálmogiid beroštumiid ja vuoigatvuođaid, ja suodjalit ja ovddidit eamiálmogiid historjjá, kultuvrra, ealáhusaid ja servodaga. Árktalaš eamiálmotguovlluid luondu lea rašši ja dálkkádatnuppástusaid geažil leat dáid guovlluin garra hástalusat.

Davviguovlovuoruheamis lea danne dehálaš nannet eamiálbmogiid saji ja rolla eiseválddiid, ealáhusaid doaimmaheaddjiid, riikkaidgaskasaš orgánaid ja eará ovttasbargoguimmiid ektui. Seammas dárbbasuvvo nannet eavttuid rádjasttildeaddji ja riikkaidgaskasaš ovttasdoibmii ja ovttasbargui gaskal eamiálbmogiid ja sin ovddasteaddji orgánaid. Dán vuodul lea dehálaš Ráđdehussii sihkarastit eamiálbmogiidda duohta oassálastima ja doaimbi rolla davviguovlopolitihka ovddideamis. Čujuhuvvo Olgoriikadepartemeantta Sd. prp. nr. 1 (2006-2007) mas ráđdehusa davviguovlovuoruheapmi máinnašuvvo eanet.

Norgga eiseválddit leat ángirit searvan šiehtadallat ON-julggaštusas eamiálbmogiid vuoigatvuodaid hárrái. Sámedikkis lei áirras norgga šiehtadallansáttagottis. Bargojoavku mii šiehtadalai julggaštusa, gárvvistii julggaštusevttohusa 2006 gida. ON ođđa olmmošvuoigatvuodaráđdi lea guorrasan julggaštusevttohussii. Julggaštus meannuduvvo vuordimis ON ollesčoahkkimis 2006:s.

3. Nannet sámi ealáhusaid ja sihkarastit sámi kultuvrra luondduvuđđosa

Dárbbaslaš eaktun vai sámi kultuvra ja giella ain ovdánivččii lea ceavzilis ja heivehannana ealáhusat. Árbevirolaš sámi ealáhusat, nugo eanandoallu, duodji, guolásteapmi ja meahcásteapmi lotnolasat doalahit ja buvttadit sámi kultuvrra. Sámi ealáhusaide ferte sihkarastit buriid ja einnosteaddji rámmaeavttuid, mii sáhtta dagahit innovašuvvna ja ođđa-ásaheami sámi guovlluin.

Nu mo ON olmmošvuoigatvuodálávdegoddi dulko konvenšuvvna siviilla ja politihkalaš vuoigatvuodaid artihkkala 27, lea sápmelaččain eamiálbmogin rievttálaš suodjalus duođalaš sisabahkkemiidda mat sáhttet heađuštit sin doaimmahit sin árbevirolaš ealáhusaid.

Stuorradikki meannudettiin finnmárkkulága geassemánu 6.b. 2005 bivddii Stuorradiggi ráđdehusa "*farggamusat čielggadit sápmelaččaid ja earáid vuoigatvuoda guolástit mearas Finnmárkku olggobealde, masa gullá vel uhcimusearri vuollil logi mehtera fatnasiidda, ja ovddidit dáš čuovvoleaddji ášši Stuorradikki ovdii.*" Guolástus- ja riddodepartemeanta lea čadahan ráđđadallamiid Sámedikkiin ja Finnmárkku fylkkagiielddain dákkár čielggadeami mandáhta je. birra. Dán vuodul nammaduvvui ggl. res. geassemánu 30.b. 2006 lávdegoddi mii galgá čielggadit sápmelaččaid ja earáid vuoigatvuoda guolástit mearas Finnmárkku olggobealde je. Čielggadeapmi vurdojuvvo leat gárvvis ovdal 2007 loahpa.

Láhka riektediliid ja eatnamiid ja luondduvalljodagaid hálddaheami birra Finnmárkku fylkkas (finnmárkkuláhka) dohkkehuvvui stáhtarádis geassemánu 17.b. 2005. Lága váldooassi bođii fápmui suoidnemánu 1.b. 2006. Justis- ja politidepartemeanta ja Bargo- ja searvadahttindepertemeanta juogadit ovddasvástádusa lága čuovvolit. Finnmárkkuopmodaga stivra álggii bargguinis ođđajagimánu 1.b. 2006. Eatnamat sirdojuvvo suoidnemánu 1.b. 2006.

4. Ovddidit sáme giela geavaheami ja sihkarastit ahte almmolaš hálddašeapmi váldá vuhtii sámi geavaheaddjiid kulturduogáža

Ráđdehus lea hirbmat fuolas das ahte sáme giella galgá oidnot, ja ahte giella galgá adnot almmolaš oktavuodain. Oassin dás lea sáme giella giellaválljen seammaláhkai go ođđadárogiela ráđdehusa interneahhtasiidduin. Áššit main sámeálbmot njuolga berošta leat dása biddjon sáme giellii - eanaš davvisáme giellii, muhto maiddái julevsáme giellii ja oarjelsáme giellii. Fágadepartemeanttat dat ovddasvástidit áimmahuššat sáme giela surggiineaset, ovttas Sámedikkiin. Kultur- ja girkodepartemeanttas lea oppalaš ja bajit hálddašanoovddasvástádus sáme giellii sámelága giellanjuolggadusaid hálddašeami olis.

2006 rájes lea sáme giela hálddašanguovlu viiddiduvvon vel Divttasvuona giielddain Nordlánddas. Sáme giela hálddašanguovllus leat sáme giella ja dárogiella seammadássásaš gielat, vrd. kap. 680, poastta 50 Sámediggi.

2005:s mearridii Stuoradiggi rievdadusaid Báikenammaláhkii. Rievdadusat galge álkidahttit áššemeannueami. Sámegiel báikenamaid dáfus lea deháleamos rievdadus ahte nammaáši galgá ovddiduvvot oktanaga buohtalasnamain dárogillii, sámegillii ja kveanagillii.

Ođđa bargo- ja čálgohálddašeapmi ásahuvvui suoidnemánu 1.b. 2006 rájes, seammás go Aetat ja oadjoetáhta heaittihuvvo. Ovttas riikka visot gielddaiguin galgá dat ođđa etáhta ásahit báikkálaš bargo- ja čálgokantuvrraid miehtá riikka ovdal 2010. Okta áigumušain ásahit báikkálaš bargo- ja čálgokantuvrraid lea earret eará ahte dát galget sáhttit áimmahuššat ja ovddidit dan gealbbu mii báikkálaččat lea. Daid gielddain gos sápmelaččat ássat lea mearrideaddjin ahte bargo- ja čálgokantuvrrain lea dárbbášlaš gealbu gielalaš ja kultuvrralaš dilálašvuodain, ja vel máhttu geavaheaddji lagašbirrasa ja ealáhusheivehallamiid birra.

Mangfold og likeverd doaibmaplána nogai 2005:s. Dearvvašvuoda- ja fuolahusdepartemeanta ja Sámediggi ovttasbarget plána doaimmaid joatkkabargguin. Plána váldoprinsihpat bidjet vuđđosa joatkkabargui. Plána okta váldoprinsihpain gullá seammaárvosaš bálvalusaid mihttomearrái, ja daid erenomáš hástalusaid mat dan geažil gártet sámeálbmoga ektui. Sámediggi, Dearvvašvuoda- ja fuolahusdepartemeanta, Bargo- ja searvadahttindepartemeanta ja Sosiála- ja dearvvašvuodadepartemeanta leat hálldahusdásis ásahan ovttasbargojoavkku. Joavkku okta bargun lea konkretiseret doaibmaplána doaimmaid čuovvoleami ovddasgavlui.

Seammaárvosašvuoda ja geavaheaddjiidmielváikkuheami mihttomearri lea guovddázis Psyhkalaš dearvvašvuoda nannenplánas. Gealboguovddáš rávisolbmuide ja nubbi mánáide ja nuoraide lea ceggejuvvomin. Dan bušeahhtamearri lea oktiibuot sullii 25 milj. ruvno olles doaimmas.

5. Láhčit dili sámi dutkamii ja lasi máhttui sámi servodaga birra

Geahča máinnašeami kap. 601, poasttas 21 Sierranas dutkan- ja čielggadanprográmmat/Kap. 601, poasttas 50 Norgga dutkanráđdi, Sámi dutkama prográmma.

6. Oidnosii oazžut ja gaskkustit sámi kultuvrra

Diehtu ja eanet máhttu sápmelaččaid ja sámi kultuvrra birra sáhtta eastadit heajos guottuid sápmelaččaide ja sámi kulturbáhkodemiide. Danne dáhttu ráđdehus joatkit dakkár politihka mii nanne máhtu sámi dilálašvuodaid birra, sihke hálldahusas, álbmogis oppalaččat ii ge unnimustá oahpahasásahusain.

Sámi ofelaččat¹ prošeakta galgá leat lassin eará diehtujuohkindoaimmaide. Prošeavtta bokte ožžot golbma sámi nuora bargun juohkit dieđuid sámi giela, kultuvrra ja servodateallima birra nuoraide geat eai leat sápmelaččat. Ofelaččat nammaduvvojit jahkái ain hávális ja fitnet earret eará joatkkaskuvllain miehtá riikka. Hálldahuslaččat gullet sii Sámi allaskuvllii Guovdageainnus, mii ovddasvástida prošeavtta geavatlaš čadaheami. Prošeakta evttohuvvo jotkot 2007:s. Bargo- ja searvadahttindepartemeanta áigu 2008:s árvvoštallat prošeavtta.

Bargo- ja searvadahttindepartemeanta almmuha elektruvnnalaš Ođas sámpolitiikka ođasreivve 4-6 geardde jagis². Ođasreivve ulbmilin lea sihke juohkit dieđuid sámi dili birra almmolašvuhtii, ja olahit sámeálbmogii áigequovdilis dieđuiguin. Ođasreivves leat áigequovdilis áššiid sámpolitiikkalaš bargguin.

Álgoálbmotvuoigatvuodaid gelbbolašvuodaguovddázis lea Bargo- ja searvadahttindepartemeantta barggu ja ruhtadeami olis leamaš ovddasvástádus ráhkadit diehto-DVD sápmelaččaid ja sámi dilálašvuodaid birra Norggas. Prošeakta lea čadahuvvon ovttas departemeanttain, ja das lea leamaš referánsajoavku Sámi allaskuvlla, Sámi instituhta,

¹ www.samiskeveivisere.no

² <http://odin.dep.no/aid/sami/p30008913/oddas/bn.html>

Sámedikki ja Boazodoallohállddaha áirasiiguin. DVD gárvvistuvvui 2006 giđa ja almmuhuvvui ON bistevaš forum eamiálbmogiid várás čoahkkimis miessemánus 2006, vrd. máinnašeami kap. 682, poasttas 01.

Kap. 601, poasta 21 Erenomáš duktan- ja čielggadanprográmma ja Kap. 601, poasta 50 Norgga dutkanráđdi, Sámi dutkanprográmma

Sd. dieđ. nr. 20:s (2004-2005) Vilje til forskning lea celkon ahte Norgga dutkanráđi prográmma sámi dutkamii galgá guhkiduvvot ja nannejuvvot. Dutkanráđdi lea, ovttas Sámedikkiin ja sámi dutkanbirrasiiguin, álggahan barggu hábmet odđa prográmma sámi dutkamii, mii čujuha moanaid surggiid main dárbbášuvvo lasihit dutkama, ee. čuvgen dihtii sápmelaččaid erenomáš árvvu eamiálbmogin Norggas. Prográmmaplána ovdanbiddjo árrat 2007:s. Dás deattuhuvvo ahte prográmma fuolaha gaskkustanbargguid sámeálbmoga ektui. Seammas deattuhuvvo man dehálaš lea ahte sámi váttisvuodačuolmmat ge meannuduvvojit dutkanráđi eará prográmmain, eai ge ráddjejuvvo dan ereliiggánis sámi prográmma-vuoruheapmái.

Sámi árbemáhttu lea dehálaš gealbu ja lassin árbevirolaš akademalaš dutkamii, ja lea ge vuoddomáhttu boahhtevaš ovdáneami ja innovašuvvna dáfus. Dákkár máhttu soaitá leat mearrideaddji eaktun sáhttit áimmahuššat ja ovddidit giela, kultuvrra ja ealáhusheivehemiid. Dilli ferte lágiduvvot nu ahte sáhtá lasihit sámeagiela geavaheami álgogiellan dutkamis sámi dilálašvuodaid birra, áinnas go dutkan lea árbevirolaš máhtu birra, ja go dutkanbohtosiid galgá gaskkustit sámi geavaheaddjiide ja birrasiidda. Gielda- ja guovluddepartemeanta ja Bargo- ja searvadahttindepartemeanta leat 2005:s ja 2006:s juolludan oktiibuot 0,7 milj. ruvno dakkár prošeavttaide mat ožžot áigái árbevirolaš máhtu, áddejumiid ja lahkonanvugiid maid sáhtá sirdit dutkamii ja eará áigumušaide.

Vai sáhtášii buorebut identifiseret heajos guottuid sápmelaččaid ja sámi dilálašvuodaid ektui, lea Bargo- ja searvadahttindepartemeanta ruhtadan iskkadeami iešvásihuvvon rasismma ja vealaheami birra sápmelaččaid gaskkas, NIBR-NORUT Alta olis. Iskkadeami raporta almmuhuvvui miessemánus 2006.

Kap. 680, poasta 50 Sámediggi

Bargo- ja searvadahttindepartemeanta evttoha ahte 2007:s juolluduvvo Sámediggái 164,1 milj. ruvno, lassáneapmi lea su. 7 pst. Juolludusevttohusas lea 5 milj. ruvno lasáhus danne go sámeagiela hálldašanguovlu viiddiduvvui odđajagimánu 1.b. 2006 rájes vel Divttasvuona gielddain Nordlánddas. Dáinna evttohusain čuovvu ráđdehus Soria Moria-julggaštusa mihttomearis ahte guovttegielalaš gielddat galget oazžut gokčot.

Kap. 680, poasta 54 Sámeálbmot foandda buvttadus

Reviderejuvvon 2000 nátionálbušehta meannudettiin mearridii Stuorradiggi geassemánu 16.b. 2000 juolludit 75 milj. ruvno "Sámeálbmot fondii". Foandda ulbmila birra celkkii finánsalávdegotti eanetlohku ahte foandda buvttadus galgai juogaduvvot iešguđet doaimmaide mat nannejit sámi giela ja kultuvrra. Stuorradikki mearrádušas máinnašuvvo foandda ásaheapmi kollektiivvalaš buhtadussan daid vahágiid ja vearrivuoda ovddas maid dáruiduhttinpolitihkka lea dagahan sámeálbmogii. Submi mii biddjo Sámedikki háldui 2007 bušehtas siskkilda reantobuvttadusa odđajagimánu 1.b. 2006 rájes juovlamánu 31.b. 2006 rádjai, ja lea dál 4,7 milj. ruvno. Foandda buvttadus ii leat Sámedikki rámmajuolludusa oassin.

Kap. 681, poasta 72 Sámeagiella, diehtujuohkin je.

Ráđdehus áigu joatkit vuoruheamen sámeagiela ja diehtujuohkima sámi dilálašvuodaid birra. 2007:s evttohuuvvo várret 4,1 milj. ruvno dán áigumuššii. Doarjjaortnega ulbmilin lea

lágidit dili nu ahte lasihuvvo sámegeiela geavaheapmi almmolašvuodas, lasihuvvo almmolaš dieđuid hivvodat mii almmuhuvvo sápmelaččaide sámegeilli, ja lasihuvvojit dieđut sámi dilálašvuodaid birra dážaide oppalaččat.

Kap. 682, poasta 1 Álgoálbmotvuoigatvuodaid gelbbolašvuodaguovddáš

Álgoálbmotvuoigatvuodaid gelbbolašvuodaguovddáša áigumuš lea lasihit máhtu ja áddejumi eamiálbmotvuoigatvuodaide. Guovddáš lea ráhkadan sierra web-siidduid. Dás leat ee. dieđut guovddáša ja dan doaimma birra, ja čielggadeamit, raporttat ja artihkkalat eamiálbmotvuoigatvuodaid birra. Guovddáš almmuha vel sierra áigečállaga *gáldu čála*. Bargo- ja searvadahttindepartemeanta evttoha ahte 2007:s várrejuvvo dasa 2,3 milj. ruvnno. Olgoriikadepartemeanta mielváikkuha guovddáša ruhtadeamis. Olgoriikadepartemeantta doarjja lei 2006:s 1,2 milj. ruvnno. Dál vurdojuvvo ahte gelbbolašvuodaguovddáša doarjja 2007:s joatkkašuvvo seamma dásis go ovdal. Guovddášis leat golbma bargi.

Kap. 683, poasta 1 Luonddu- ja boazodoallobálvalusaid resurssaguovddáš

Luonddu- ja boazodoallobálvalusaid resurssaguovddáš la ásahuvvon Guovdageidnui oassin boazolohkoheivehallamii Oarje-Finnmárkkus. Guovddáš galgá leat resurssaguovddášin boazodoalliide geat guđdet ealáhusa ja ohcet molssaevttolaš bargosajiid ja boaduid. Resurssaguovddáša váldobarggut leat duodaštit boazoeaiggádiid árbevirolaš ealáhus- ja luonddugealbbu (duohtagealbbu), ja dan vuodul ovddidit ja kvalitehtasihkarastit iešguđet bálvalusaid gohcimis, dárkkisteamis, duodaštusas, luonddu- ja birashálddašeamis jna. mat fállujit ja vuvdojit almmolaš ja priváhta ásahusaide.

Guovddáš lea ásahuvvon prošeaktan Bargo- ja searvadahttindepartemeantta vuollasažžan. Ulbmilin lea prošeavtta hábmet ávkkálaš iešruhtaduvvon fitnodathápmiin ovdal 2007 loahpa.

Bargo- ja searvadahttindepartemeanta evttoha 2007:s 1 milj. ruvnno juolludusa guovddášii kap. 683:s. Luonddu- ja boazodoallobálvalusaid resurssaguovddáš, poasta 1 Doaibmagolut.

Kap. 684, poasta 1 Riikkaidgaskasaš boazodoallofága- ja gaskkustanguovddáš

Nannen dihtii riikkaidgaskasaš ovttasbarggu boazodoalu hárrái lea ráđđehus ásahan riikkaidgaskasaš fága- ja gaskkustanguovddáša Guovdageainnus. Guovddáš rahppui virggálaččat čakčamánu 2.b. 2005. Dás lea deattuhuvvon ahte boazoálbmogiin ja sin servviin galgá leat lagaš oktavuolta guovddášii, ja dat galgá jođihuvvot ovttas Boazoálbmogiid Máilmmelihtuin. Guovddáš galgá mielváikkuhit gaskkustit ja lonohallat dieđuid ja oazžut áigái fágalaš ovttasbarggu árktalaš guovlluid boazoálbmogiid gaskkas. Bargu galgá leat ealáhusdoalliid, almmolaš eiseválddiid, dutkanbirrasiid ja eará fágabirrasiid, ja riikkaidgaskasaš servviid ja ovttasbargoorgánaid ektui.

Bargo- ja searvadahttindepartemeantta bušehtas evttohuvvo 2007:s juolludit 2,6 milj. ruvnno. 1,8 milj. ruvnno lasáhus sihkarastá guovddáša joatkima. Earret dán sáhtá guovddáš ohcat ruđa konkrehta prošeavttaide.

Olgoriikadepartemeanta

Kap.	poasta	Doaibma
116	70	Doarjja riikkaidgaskasaš organisašuvnnaide
118 ¹⁾	70	Davviguovlodoaibmabijut ja prošeaktaovttasbargu Ruoššain
163	71	Humanitearaveahkki ja olmmošvuoigatvuodát

¹⁾Juolludus sirdo oddajagimánu 1.b. 2007 kap. 197, poasttas 70 kap. 118, postii 70. Dát lea teknalaš nuppástus ja juolludusaid ulbmil lea eanaš ovddit jagiid ulbmiliid mielde.

Kap. 116, poasta 70 Doarjja riikkaidgaskasaš organisašuvnnaide

Doarjja addo earret eará ”Eamiálbmotoassálastimii Árktalaš rádis, Barentsrádis jna.” Juolludusa ulbmilin lea addit doarjaga eamiálbmotovddasteaddjiid searvamii riikkaidgaskasaš ovttasbargguide davviguovlluin gos sin beroštumit leat erenomážit váikkuhuvvon, ja nannet sin eavttuid searvat dakkár ovttasbargui. Juolludus lea vuosttažettiin adnon doarjjan Sámerádi, Sámediggepresideantta ja ruošša álgoálbmotorganisašuvnna RAIPON:a searvamii Árktalaš rádi čoahkkimiidda jna. Árktalaš rádi ovttasbargui gullet buot dát gávcei árktalaš riikka: Kanada, Danmárku (Kalaallit Nunaat ja Fearsullot), Suopma, Islánda, Norga, Ruotta, Ruošša ja USA.

Norgga bealis deattuhuvvo garrasit man mávssolaš lea ahte árktalaš eamiálbmogat oassálastet Rádis, mas dan guhtta eamiálbmotsorganisašuvnna, maid searvvis maidái Sámeráddi, lea bissovaš oassálastima árvu. 2006:s lasihuvvui juolludus 0,6 milj. ruvnnuin sihkarastin dihtii eamiálbmogiid searvama Barentsráddái ge, masa gullet dat vihtta davviriikka, Ruošša ja Eurohpakommišuvdna. Okta eamiálbmotbargojoavku (sámit, nenecat, vepsat) raportere Guovlluráddái ja Barentsráddái, ja eamiálbmogiid ovddasteaddjit servet Barentsrádi ministtarčoahkkimiidda. 2007 juolludus evttohuvvo bisuhuvvot dálá dásis.

Kap. 163, poasta 71 Humaniteara veahkki ja olmmošvuoigatvuodát

Olgoriikadepartemeanta ja Bargo- ja searvadahttindepertemeanta ruhtadit Álgoálbmotvuoigat-vuodaid gelbbolašvuodaguovddáža Guovdageainnus, mii lea ásahuvvon Sd.dieđ. nr. 21 (1999-2000) Olmmošvuoigatvuodaid doaibmaplána evttohusa vuodul. Olgoriikadepartemeantta oassi ruhtaduvvo *kap. 163 poastta 71 Humaniteara veahkki ja olmmošvuoigatvuodát* bokte. Olgoriikadepartemeantta doarjja lei 2006:s 1,2 milj. ruvno. Vurdojuvvo ahte gelbbolašvuodaguovddáža 2006 doarjja bisuhuvvo seamma dásis go ovdal.

Olgoriikadepartemeanta lea ohcamiid vuodul dorjon Sámedikki riikkaidgaskasaš doaimmaid. 2003:s lei doarjja 200 000 ru, 2004:s 500 000 ru. ja 2005:s 350 000 ru. Olgoriikadepartemeanta áigu nugo ovdal ge árvvoštallat Sámedikki ohcama oažžut doarjaga riikkaidgaskasaš eamiálbmotbargguide. Dát ruhta ge juolluduvvo *kap. 163 poasttas 71*.

Kap. 197, poasta 70 Davviguovlodoaibmabijut ja prošeaktaovttasbargu Ruoššain

Kap. 118, poasta 70 *Davviguovlodoaibmabijut ja prošeaktaovttasbargu Ruoššain* bokte addo ee. doarjja eamiálbmotprošeavttaide mat váikkuhit demokratiija- ja ealáhusovdánahttima Davvioarje-Ruoššas. 2005:s addui sullii 3 milj. ruvno doarjjan dákkár prošeavttaide, das 2 milj. ruvno eamiálbmotprošeavttaide Barentsguovllu ruošša oassái maid Barentsčállingoddi Girkonjárggas hálddaša. 2007:i evttohuvvo bisuhit doarjaga eamiálbmotprošeavttaide Davvioarje-Ruoššas seamma dásis.

Máhttodepartemeanta

(1000 ru)

Kap.	poasta	Namahas	Rehketdoallu 2005	Salderejuvvon bušeahtta 2006	Evttohus 2007:s
206	50	Sámi oahpahushálddašeapmi, Doarjja Sámediggái	28 569	29 453	30 572
222	01 ja 45	Stáhtá vuoddoskuvllat ja vuoddoskuvlainternáhtat, Doaibmagolut ja rusttetháhkamat, <i>sáhtta sirdit</i>	82 200	82 000	84 500
225	63	Vuoddoskuvlla ja joatkkaoahpahusa oktasašdoaimmat, Doarjja sámi vuoddooahpahussii	42 262	46 705	47 775
226	21	Kvalitehtaovdánahttin vuoddooahpahas, Erenomáš doaibmagolut	3 500	4 000	4 000
231	50	Doarjja sámi mánáidgárdefálaldagaide	11 080	11 435	11 870
248	21	Oahpahusa erenomáš IKT-doaimmat, erenomáš doaibmagolut, <i>sáhtta sirdit, sáhtta atnit poasttas 70</i>	1 200	¹⁾	
274	50	Stáhta allaskuvllat, Stáhtadoarjja	34 958 ²⁾		
275	50	Allaskuvllat, Vuoddoruhtadeapmi stáhta allaskuvllaide		29 304	47 651
	51	Boadusvuodustuvvon ruhtadeapmi stáhta allaskuvllaide		2 947	3 525
	52	Dutkama ruhtadeapmi stáhta allaskuvllaide		2 782	4 761
Supmi			203 749	208 626	234 654

¹ Juolludus lea sirdon kap. 226 postii 21 oddajagimánu 1.b. 2006 rájes

² Logut leat vižžon Sámi allaskuvlla rehketdoalus.

Dasa lassin juolluduvvo ruhta sámi áigumušaide dáin kapihttaliin ja poasttain:

Kap.	poasta	Doaimmat
271	50	Tromssa universitehta, Stáhtadoarjja
285	52	Norgga dutkanráddi, Dutkanáigumušaide

Kap. 206 Sámi oahpahushálddašeapmi, poasta 50 Doarjja Sámediggái

Kapihtal ruhtada Sámedikki oahpahasossodaga doaibmagoluid, oahpponeavvuid buvttadeami ja ráhkadeami sámi oahppiide, sámi oahppoplánaid ráhkadeami ja raddeaddima ja bagadallama oahpaheaddjiide geat oahpahit sámi oahppiid mánáidgárddis, vuoddoskuvllas ja joatkkaoahpahas. Juolludus Sámediggái evttohuvvo jotkot seamma dásis go 2006:s.

Kap. 222 Stáhta vuoddo- ja joatkkaskuvllat ja vuoddoskuvlainternáhtat, poasta 01 Doaibmagolut

Ruhta galgá earret eará gokčat skuvla- ja intenáhttadoaimma Gaska-Norgga sámeskuvllas, Aarbortes, ja Snåase ja Mátatvuomi sámeskuvllaid oahpahas- ja internáhttabálvalusaid oastima. Juolludus galgá vel gokčat Finnmárkku heaittihuvvon stáhtainternáhtaid ovdeš bargiid vuordinbálkká. Sámi joatkkaskuvla Kárášjogas ja Sámi joatkka- ja boazodoallo-skuvla Guovdageainnus addet joatkkaoahpahusa sámi nuoraide, sámi giela ja kultuvrra gáiddusoahpahasfálaldaga ja kurssaid mat leat guovllu ealáhusovdánahttima ja sámi kultuvrra várás.

Ovttasrádiid Sámedikki oahpahasossodagain ja Finnmárkku fylkkamánniin galget skuvllat vel searvat bargui nannet rávisolbmuid oahpahusa sámeálbmogii.

Duogáš stáhta sámeskuvllaide ja juolludit ruđa sámeskuvllaide Snåase ja Mátatvuomi gielddain, lea ahte sámi oahppit galget oažžut oahppodili mii nanne sámi giela ja identitehta.

2007:i evttohuvvo doalahit juolludusa sámi vuoddo- ja joatkkaskuvllaide sullii seamma dásis go 2006:s.

Kap. 225 Vuoddoskuvlla ja joatkkaohpahusa oktasašdoaimmat, poasta 63 Doarjja sámi vuoddoohpahussii

Doarjjaortnega ulbmilin lea nannet ruhtadeami nu ahte oahpahuvvo sámegeielas ja sámegillii daid vuoigatvuođaid mielde mat bohtet ovdan oahpahuslága § 6-2:s og § 6-3:s. Doarjja veahkeha vel nannet oahpaheaddjiid sámi giella- ja kulturgealbbu.

2005-06 skuvlajagis lei sullii 3 050 vuoddoskuvlaoahppis sámegeieloahpahus. Dát lea sullii 1,5 pst. lassáneapmi 2004-05 skuvlajagi ektui. Lohkanvirggiid lohku lea bisson oalle dásseidit mañemuš jagiid. 2006 giđa ledje joatkkaohpahusas 310 oahppi/oahpahalli geat ožžo sámegeieloahpahusa, seamma go 2004 giđa. Dáin ožžo 305:s oahpahusa fylkkagieldda skuvllain ja 13:s veaiddalas skuvllain.

2007:s evttohuvvo doalahit juolludusa seamma dásis go 2006:s.

Kap. 226 Kvalitehtaovdánahttin vuoddoohpahusas, poasta 21 Erenomáš doaimmagolut

Máhtodepartemeanta lea moanaid jagiid addán doarjaga Sámediggái movttiidahttit sámi oahpahusas IKT-geavaheami, erenomážit ovdánahttit sámi skuvlaneahta ja digitála oahpponeavvuid sámegillii. Sámegeiel diagnostalaš lohkanáidogeahččaleamit leat ráhkaduvvon vuoddoskuvllii, ja dat leat fidnemis skuvllaide main leat sámegeielat oahppit. Dasa lassin lea juolluduvvon doarjja oarjelsámi guovllu gáiddusoahpahussii ja pedagogalaš ovdánahttinprošeavttaide maid Sámediggi fuolaha. Ovttas Gielda- ja guovludepartemeanttain lea juolluduvvon doarjja ovdánahttit elektrovnnalaš sátnedivvunprográmma sámegeiela várás. 2005 rájes addo sierra doarjja sámi oahppoplánabargui. 2007:s evttohuvvo juolludit oppalaččat 4 milj. ruvno sámi áigumušaide.

Kap. 231 Mánáidgárddit, poasta 50 Doarjja sámi mánáidgárdefálaldagaide

Doarjaga ulbmilin lea lágídit nu ahte sámi mánát galget mánáidgárddis beassat ovdánahttit gielaset ja kulturuogáža. Sámediggi lea ráhkadan sierra njuolggadusaid dán doarjagii. Sámediggi hálldaša doarjaga, ja dasa gullet doarjja sámi mánáidgárddiide ja ruhta diehtjuohkin- ja ovddidanbargguide. Sámediggi lea 2005:s juohkán ruđa 47 sámi mánáidgárdái. Dasto lea juohkán ruđa sámegeieloahpahussii mánáidgárddis 18 dáža mánáidgárdái. Dasa lassin leat njeallje mánáidgárddi ožžon prošeaktaruđa.

Kap. 271 Universitehtat, poasta 50 Stáhta universitehtaid vuodduhtadeapmi

Sámi áigumušaide juolluduvvo ruhta Tromssa universitehta bokte, mii 2002 rájes lea ožžon ruđa guovtti stipendiáhtavirgái várrejuvnon sámi dutkamii.

Kap. 275 Allaskuvllat, poasta 50 Vuodduhtadeapmi stáhta allaskuvllaide

Kvalitehtaodastusa oassin lea sámi alit oahpahus ja dutkan Sámi allaskuvllas ja eará ásaheami geahčaduvvon, vrd. Árv. S. nr. 12 (2002–2003) ja Sd.dieđ. nr. 34 (2001–2002) *Kvalitehtaodastus. Sámi alit oahpahusa ja dutkama birra*. Ráđdehusa mielas lea dehálaš bajidit máhtolašvuođa sámi servodatdili, ja sámi giela ja kultuvrra birra. Dán oktavuodas lea Ráđdehusa ulbmilin ee. nannet sámi alit oahpahusa ja dutkama oppalaččat, ja buoridit sámegeielat studeanttaid rekruterema. Okta doaimma mii namuhuvvo Sd. dieđ. nr. 34:s (2001–2002) lea oarjelsámegeiela ja kultuvrra ja julevsámegeiela nannen. Davvi-Trøndelaga allaskuvllii ja Bodeajju allaskuvllii lea 2005 rájes juolluduvvon ruhta nannet ja ovdánahttit lullisámegeiela ja julevsámegeiela.

Sámi allaskuvla lea dan vuodul maid Stuorradiggi meannudii Sd.dieđ. nr. 34:s (2001–2002), gč. Árv. S. nr. 12 (2002–2003), ráhkadan guhkesáiggi plána das mo ásaheami heivešii nuppástuhttit dieđalaš allaskuvlan. NOKUT ferte vuos akkrediteret Sámi allaskuvlla dieđalaš

allaskuvlan. Dát mearkkaša ahte allaskuvla ferte deavdit gáibádusaid mat leat universitehta- ja allaskuvlalága akkreditererema, árvvoštallama ja dohkkeheami hárrái láhkaásahusa § 7.4:s.

Davviriikkalaš ministtarráđdi lea mearridan ahte buot davviriikkalaš instituhtat galget sirdojuvvot iešguđet ge ruovtturiikkaide, ja 2005–07 áigodagas geahpeda Davviriikkalaš ministtarráđdi ruhtadeami Sámi Instituhttii. Vuolideapmi lea njeallje jagi áigodagas, ja 2007 lea dás goalmát jahki. Vuodđun lea biddjon ahte Norgga ruhtadeapmi instituhttii lassána Máhttodepartemeantta bušeahta bokte. Sámi Instituhta doaibma lea lágiduvvon sierra ovtadahkan Sámi allaskuvllas 2005 rájes.

Sámi dieđavisti Guovdageainnus

2006 stáhtabušeahta olis, vrd. Bušeahttaárv. S. nr. 12 (2005-2006), juolluduvvui álgojuolludus huksegoahtit Sámi dieđavisti Guovdageidnui. Statsbygg lea ožžon odđa vistti heiveheami bargun. Áigumuš odđa visttiin lea ee. čohkket sámegiel bargguid ja sámi dieđalaš doaimma oktan stuorra birrasin. Odđa vistti geavaheaddjit leat Sámi allaskuvla, Sis-Finmárkku studeanttaid ovtastus, Sámi erenomášpedagogalaš doarjalus ja Sámi Instituhtta mat leat Máhttodepartemeantta vuollásaš ásahusat, ja Sámedikki giella- ja oahpahuossodat, Álgoálbmotvuoigatvuođaid gelbbolašvuođaguovddáš, Riikkaidgaskasaš boazodoallofága- ja gaskkustanguovddáš ja Sámi arkiiva.

Kap. 285 Norgga dutkanráđdi, poasta 52 Dutkansáigumušat

Sámi dutkan oažžu doarjaga kap. 285 poastta 52 bokte. Doarjja addo vuosttažettiin «Sámi dutkama prográmmii». Prográmma váldoruhtadangáldu lea leamaš Máhttodepartemeanta oktan oasseruhtademiin Bargo- ja searvadahttindepartemeanttas. Prográmmas leat leamaš humanisttalaš ja servodatdieđalaš dutkansuorggit ja galgá doarjut gealboloktema, rekruterema ja fágaidgaskasaš ja mánggaásahuslaš ovttasbarggu. 2005:s ruhtaduvvo oktiibuot 35 prošeavtta prográmma bokte. Sámegiela ovddideapmi diedagiellan deattuhuvvo erenomážit. Prográmma lea prošeaktaáigodaga manjumuš oasis eanet deattuhan sámi dutkama gaskkusteami. Sullii 30 sierranas gaskkustandoaimma leat ožžon doarjaga.

Prográmma vuoruha garrasit nissonolbmuid rekruterema sámi dutkamii. Studeantastipeanddaid ja doavttirgrádstipeanddaid juolludusaid eanaš oasi leat nissonat ožžon. 15 studeantastipeanddas leat sámi studeanttat ožžon 12.

6,7 milj. ruvnno adno 2006:s prográmmii poasttas 52. Prográmma loahpahuvo 2006:s, ja lea dollon čoahkkáigeassokonferánssa. 2001-2005 jagiin leat 34 milj. ruvnno adnon prográmmii poasttas 52. Dutkanráđdi lea dál plánemin odđa prográmma 2007 rájes.

Kap. 285 poastta 52 juolludusat leat maiddá adnon sámi prošeavttaide mat leat Dutkanráđi eará vuoruhansurggiin, ee. ovttá prošeaktii mii gullá KUNSTI-prográmmii, Dutkanráđi giellateknologijaprográmmii. Máhttodepartemeantta kap. 285 poastta 52 ja Dutkan- ja ođasmahtinfoandda kap. 286 poastta 50 ruhtadit KUNSTI-prográmma. Foanda lea vel ruhtadan eamiálbmotprošeavtta mas globaliserenánjiruššama sámi bealli deattuhuvvo.

Justis- ja politidepartemeanta

Kap.	post	Doaibma
400	01	Sámi vuoigatvuodalávdegoddi/Dutkanprošeakta sámi vierut ja riekteádejjumit
440	01	Ruhta sámegiela hálddašanguovllu gielddaid politiguovllut
470	72	Doarjja Sis-Finnmárkku Riekteveahkkekantuvrii

Kap. 400 Justisdepartemeanta, poasta 01 Doaibmagolut

2006:s lea Justisdepartemeanta juolludan 3,1 milj. ruvnno. Sámi vuoigatvuodalávdegoddái kap. 400, poasta 01, mas uhcit submi lea várrejuvvon dutkanprošeaktii sámi vieruid ja riekteádejjumi birra Finnmárkku fylkka olggobealde. 2005 geavaheapmi lei oktiibuot 3,95 milj. ruvnno. Dutkanprošeakta galggašii loahpahuovvot 2007:s. Sámi vuoigatvuodalávdegoddi vuordimis almmuha árvalusas 2007:s. 2007 juolludandárbu lea vuosttain eahpečielggas. Navdo datte šaddat gaskal 2-3 milj. ruvnno. Dát mákso JD 2007 meriid siskko-bealde.

Kap. 440 Politidirektoráhta – Politi- ja leansmánneetáhta, poasta 01 Doaibmagolut

Kap. 440, poasttas 01 lea moanaid jagiid várrejuvvon ruhta daid politiguovlluid háldui main lea guovttegielat álbmot (sámi/dáru). Ulbmilin lea movttiidahttit lasihit máhtu sámegiela birra daid politiguovlluin gos sápmelaččat ássat. Politiguovllut main lea lassibargu guovttegielalašvuoda geažil, sáhttet oheat doarjaga várrejuvvon ruđas. Ortnegea hálddaša Oarje-Finnmárkku politimeašttir sierra njuolggadusaid mielde.

2006 juolludus lea 400 000 ruvnno. Áigumuš lea juolludit seamma mađe 2007:s. 2005:s geavahuvvui 263 837 ruvnno.

Kap. 470 Nuvttá riekteveahkki, poasta 72 Doarjja erenomáš riekteveahkkedoaimmaide

Sis-Finnmárkku riekteveahkkekantuvra ásahuvvui 1997:s, ja prošeaktačilgehusas deattuhuvvo ahte ”dáppe lea stuorra oassi álbmogis sápmelaččat mii lea unnilogujoavku mas leat erenomáš váttisvuodat, sihke gielalaččat ja geografalaččat. Dárbu riekteveahkkái ferte dán joavkkus lohkkot leamen erenomáš stuorisin”. Dán guovllus eai leat nu ollu advokáhtat go muđui riikkas. Dát lea maiddá muhtun muddui ággan kantuvrra jodiheapmái.

Justisdepartemeantta 2006 doarjja Sis-Finnmárkku riekteveahkkekantuvrii lea sullii 1,24 milj. ruvnno. Áigumuš lea 2007:s juolludit seamma mađe (haddemuddejuvvon). 2005 geavahus lei su. 1,18 milj. ruvnno.

Kantuvra giedahalai 2005:s 215 ášši. Njálmmálaš ráđđeaddin lei 104 áššis.

Kultur- ja girkodepartemeanta

(1000 ru)

Kap.	Poasta	Doaimmat	Salderejuvvon		Evttohus 2007
			Rehketdoallu 2005	bušeahhta 2006	
320	53	Sámi kulturáigumušat	34 113	43 743	47 405
320	73	Nuortasámi musea	2 188	0	20 000
320	73	Ája Sámi Guovddáš	0	0	1 500
326	78	Sámi giellatekonologijja	500	500	500
335	75	Doarjja sámi aviissaide	12 969	13 369	13 877
340	71	Doarjja girkolaš áigumušaide	1 200	1 250	1 300
Submi			50 970	58 862	84 582

Dasa lassin juolluduvvo ruhta sámi áigumušaide dán bušeahhtakapihttaliin:

Kap.	Poasta	Doaimmat
326	01	Giella, girjjálašvuohta- ja girjerájusáigumušat (Nasionálagirjerájus)
329	01	Arkiivaáigumuš
334	72	Guovddášdoaibmaásahusat
340	01	Girkohálddašepmi, doaibmagolut
340	71	Doarjja girkolaš áigumušaide (diakonijja, oahpaheapmi ja girkomusihkka)
340	75	Oskku oahpaheapmi
341	01	Báhppagoddi, doaibmagolut

Kap. 320 Dábálaš kulturáigumušat, poasta 53 Sámi kulturáigumušat

2002 stáhtabušeahhta rájes sirdojuvvo iešguđetlágan sámi kulturáigumušaid juolludusat Sámediggái ovttá postii. Poasta gokčá doarjaga sámi sierragirjerádjosii, johtti girjerájusbálvalussii, sámi dáiddárstipeanddaide, sámi dáiddaásahusaid čájáhusbuhtadeapmái, nammanevvohakkii ja sámi giellalága čuovvoleapmái, sámi dávvirvuorkkáide, musihkkariemuide ja Beaivváš Sámi Teáhterii.

Kultur- ja girkodepartemeanta evttoha ahte 2007:s várrejuvvon 47,4 milj. ruvnno kap. 320, postii 53 Sami kulturáigumušat. Juolludus sámi kulturáigumušaide lea de guovtti jagis lasihuvvon 13,3 milj. ruvnnuin.

Kap. 320 Dábálaš kulturáigumušat, poasta 73 Nasionála kulturvisttit

Statsbygg joatká Nuortasámi musea huksenproševttain ja divoda plánaid ovttas Nuortasámi museain. Dán prošehtii ii leat mearriduvvon gollomearri. Statsbygg áigu 2006 čavčča mielde almmuhit ođđa gilvvu huksenhatti ja lágideami hárrái. Huksen soaitá álggahuvvot 2007 geasi ja leat gárvvis 2008 geasi. Sihkarastin dihtii ruđa huksemii ja čájáhusaid joatkkaplánemii 2007:s evttoha departemeanta 20 milj. ruvnno.

Ája Sámi Guovddáša oassestuurideami ruhtadii 2005:s Romssa fylkkagiielda. Báhcán lea museii ja girjerádjosii fállat dohkálaš areálaid ja kulturlanja ođastit. Evttohuvvon 1,5 milj. ruvnno ráhkkananbarguide 2007:s.

Kap. 326 Giella-, girjjálašvuohta- ja girjerájusáigumušat, poasta 01 Sámi bibliografijja

Nasionálagirjerájus lea 1993 rájes leamaš sámi bibliografijja vasedin doaibman. Earret sámegiellmateriála válde maiddá earágielalaš girjjálašvuohta mielde, buot sámiide guoski fágaid ja fáttaid siskobealde. Ulbmilin lea oktasaš davviriikkalaš bibliografijja. Dássáži lea sámi bibliografijja almmuhuvvon deaddiluvvon hámis golmma háve, ja dan sáhtá dábuhit elektrovnnlaš dokumeantan.

Kap. 326 Giella-, girjjalašvuohta- ja girjerájusáigumušat, poasta 78 Iešgudetlágan fásta doaimmat

Nannen dihtii sámi giellateknologiiija ovdánahttima áigu Kultur- ja girkodepartemeanta addit 1,5 milj. ruvnno golmma jagi badjel sámi sátnedárkkistanprográmma ráhkadeapmái Sámedikki olis. 2007:s lea evttohuvvon juolludit 0,5 milj. ruvnno dán áigumuššii.

Kap. 329 Arkiivaáigumuš, poasta 01 Doaibmagolut

Sámi arkiiva lea nugo Sámediggi lea dáhtton 2005 rájes sirdon Riikaarkivarii. Juolludus sámi arkiivii bissu 2007:s seamma mađe go 2006:s.

Kap. 334 Filbma- ja mediaáigumušat, poasta 72 Guovddášdoaibmaásahusat

Doarjja Nordnorsk filmsenter AS:i kap. 334 Filbma- ja mediaáigumušat poasta 72 Guovddášdoaibmaásahusat, eaktuda ahte ráhkaduvvo ainjo okta sámi filbma jahkái fitnodaga doarjagiin.

Kap. 335 Preassadoarjja, poasta 75 Doarjja sámi aviissaide

Sámi aviissaid doarjja juolluduvvo kap. 335 poasttas 75. Sámi aviissat leat ožžon stáhta-doarjaga 1979 rájes, 1987 rájes sierra bušeahttapoasttas. Doarjjaortnet lea muddejuvvon njukčamánu 17.b. 1997 láhkaásahusas sámi aviissaid doarjaga birra. Preassadoarjja vuodustuvvo vuosttažettiin dasa man mávssolaš preassa lea demokratiijai ja sátnefriddjavuhtii. Dasto lea sámi aviissain dehálaš doaibma sámi čállingiela seailuheapmái ja ovdánahttimii. 2005 rájes lea danne láhkaásahus rievdaduvvon nu ahte dat vel fátmasta doarjaga jus nahkehit julevsámegiel čállošiid ja dakkáraččaid daid aviissaide mat muđui čállet dárogillii. 2006:s lea juolluduvvon 13,3 milj. ruvnno mii lea 0,4 milj. lassáneapmi ovddit jagi ektui. 2007:i lea evttohuvvon juolludit 13,9 milj. ruvnno. Departemeanta lea ságastallagohtán Sámedikkiin árvoštallat lea go ávkkálaš ahte Sámediggi váldá badjelasas dáid doarjagiid hálddašeami. Dál hálddaša Mediatilsynet dán ortnega.

Kap. 340 Girkolaš hálldahus, poasta 01 Doaibmagolut, poasta 71 Doarjja girkolaš áigumušaide ja poasta 75 Oskku oahpaheapmi

Doaibmajuolludusas mii addo Girkoráđđái kap. 340 poastta 01 bokte gullá oassi vel Sámi girkoráđđái. Girkočoahkkimis áshuvui Sámi girkoráđđi, ja ulbmilin das lea leat sámi girko-áššiid guovddášgirkolaš orgánan.

Poasttas 71 Doarjja girkolaš áigumušaide lea moanaid jagiid addon doarjja Det Norske Bibelselskapii jorgalit biibbalteavsttaid julev-, oarjel- ja davvisámegillii. Ođđa testameantta davvisámegiel jorgaleapmi gárvánii 1998:s. Doarjja lea dál eanaš Boares testameantta jorgalit davvisámegillii, ja vurdui dainna ádjánit logi jagi. Ekonomalaš ákkaid geažil bistá bargu veahá guhkit. 2007:s evttohuvvo juolludit 1,3 milj. ruvnno.

Doarjagis mii juolluduvvo poasttas 75 oskku oahpaheapmái Norgga girkus, lea oahppofálaldagat sámeálbmoga mánáide ja nuoraide vuoruhuvvon ángiruššansuorgi. Davvi-Norggas leat moadde searvegotti sámegielat ássiiguin välljejuvvon geahčalansearvegoddin ráhkadit viiddis ja vuogádatlaš oahppofálaldaga Norgga girkui. Ođastusa oktavuodas leat vel ráhkadeamen diehtjojuohkin- ja oahppoávdnasiid. 2007 bušeahttaevttohus mearkkaša ain lassáneami oskku oahpaheami ođastussii.

Kap. 341 Báhppagoddi, poasta 01 Doaibmagolut

Oassin girku báhppabálvalusas, mii ruhtaduvvo kap. 341 poastta 01 bokte, leat maiddá sámeálbmoga girkolaš bálvalusat. Davvi-Hálogalánda bispmagottis leat mánga sámegielat báhpa, ja bismagoddekapellána guhte bargá biedgguid ássi sápmelaččaid gaskkas. Nidarosa bispmagottis lea áshuvvon sierra báhppa- ja diakonavirgi bismagotti oarjelsápmelaččaid

várás. Norgga girkus lea vel sierra dulkonbálvalus, masa gullet golbma dulkka 70 pst. virggis ja guokte dulkka 20 pst. virggis.

Postii gullet vel juolludusat Girkolaš oahppoguovddáži davvin. Oahppoguovddáš ásahuvvui Romsii 1997:s girkolaš oahppofálaldagaid várás davvin, ja ee. ulbmilin profileret sámi beali geavatlaš-girkolaš oahpus. Dássáži lea oahppoguovddáš lágiduvvon Det praktisk-pedagogiske seminara oassin Oslos. Nannen dihtii guovddáža iehčanasvuoda ja davvi-norgalaš čatnaseami, evttoha departemeanta ahte Girkolaš oahppoguovddáš davvin ásahuvvo 2007:s Kultur- ja girkodepartemeantta vuollásaš sierra ásahussan.

Speallanruhta sámi valáštallamii

Norsk Tipping AS` vuoittu 2005 speallanjagi juogadeamis 2006:s valáštallanáigumušaide várrejuvvui 300 000 ruvno sámi valáštallamii. Doarjja sirdui Sámediggái mii ovddasvástida ruđa juogadeami doarjaga mihttomeriid mielde. Speallanruđa vejolaš juogadeapmi sámi valáštallamii 2007 ovddas mearriduvvo speallanruđa válđojuogadeami oktavuodas valáštallanáigumušaide 2007 giđa.

Doarjaga ulbmilin lea doarjut erenomáš sámi valáštallandoaimmaid bisuheami ja ovdán-ahttima oassin árbevirolaš sámi kultuvrras. Doarjja galgá vuosttažettiin adnot doaimmaide (6-12 jahkásaš) mánáid ja (13-19 jahkásaš) nuoraid várás.

Dearvvašvuoda- ja fuolahussdepartemeanta

(1000 ru)

Kap.	poasta	Namahus	Salderejuvvon		Evttohuuvon
			Rehketdoallu	bušeahtta	
			2005	2006	2007
724	21	Iskkadeamit ja ovdánahttin vuoddodearvvašvuodabálvalusas jna. <i>sáhtta atnit poasttas 70</i>	11 000	11 800	12 200

Dasa lassin juolluduvvo ruhta sámi áigumušaide dáid bušeahttakapihttaliid bokte:

(1000 ru)

Kap.	poasta	Namahus	Salderejuvvon		Evttohuuvon
			Rehketdoallu	bušeahtta	
			2005	2006	2007
743	75	Psyhkalaš dearvvašvuoda gáhtten, <i>sáhtta sirdit</i>	18 000	24 200	25 100

Kap. 724 Dearvvašvuodabargoveahka ja doarjja bargiiddoaimmaide, poasta 21 Iskkadeamit ja ovdánahttin vuoddodearvvašvuodabálvalusain jna. sáhtta atnit poasttas 70

Sámeálbmogii dearvvašvuoda- ja sosiálabálvalusaid ovdánahttin

2006:s hálddašuvvo 11,8 milj. ruvno joatkit doaimmaid «Mangfold og likeverd» doaibma-plána vuodul. Dán ruđas lea 5,7 milj. ru. sirdon Sámediggái. Sosiála- ja dearvvašvuoda-direktoráhtta hálddaša sullii 6,1 milj. ru. Dán ruđas lea 2006:s addon 4,8 milj. ru. Sámi dearvvašvuodadutkama guovddáži.

Ruhta adno vel rádjagieldaovttasbargui gaskal Davvi-Suoma, Finnmárkku ja Davvi-Romssa gielddaid.

Departemeanta galgá ovttasrádiin Sámedikkiin joatkit bargguin. “Mangfold og likeverd” váldoprinsihpat leat vuodđun joatkabargui. Čujuhuvvo muđui kap. 743:i Stáhta oalgguhandoaimmat psykalaš dearvvašvuhtii mat máinnašit dakkár nationála gealbobásaid ovdánahttima sámeálbmoga psykalaš dearvvašvuodasuddjema bálvalusaide.

2007:s evttohuuvvo ruhta dainna bargguin joatkit.

Kap. 743 Stáhta oalgguhus psyhkalaš dearvvašvuodas, Doarjja nannet psyhkalaš dearvvašvuodasuddjema, sáhtta sirdit

Dál leat ceggemin sámi gealboguovddáža sámeálbmogii psyhkalaš bálvalusain, bearašossodagain Kárášjogas ja rávisolbmoossodagain Leavnnjas vrd. Sd. prp. nr. 63 (1997-1998). Helse Nord lea ráhkadan gealboguovddáži bajit plána. Klinihkalaš barggu váldohástalussan lea rahpat doaimma dutkamii ja ovdánahttit vuogádaga mo klinihkalaš vásáhusaid gaskkustit. Gealboguovddáža klinihkalaš doaibma lea gealboguovddáža ovttaiduvvon oassin. Bearašossodat rahppui Kárášjogas 2004:s, ja akuhttaboavjji bargu doaibmá johtti boavjin.

Klinihkalaš barggu váldohástalussan lea belohakkii lasihit gealbbu gielas ja kultuvrras ja mánggakultuvrralaš áddejumis, ja belohakkii rahpat doaimmaid dutkamiidda ja ovdánahttit vuogádaga klinihkalaš vásáhusaid gaskkusteapmái.

Mánáid- ja dásseárvodepartemeanta

Kap.	Post	Doaibma
857	79	Doarjja riikkaidgaskasaš nuoraidovttasbargui jna., sáhtta sirdit
850	01	Mánáidáittardeaddji

Kap 857 Mánáid- ja nuoraidoaimmat, poasta 79 Riikkaidgaskasaš nuoraidovttasbargu jna., sáhtta sirdit

Juolludusa ulbmilin lea mánáid- ja nuoraidsuorggis oalgguhit riikkaidgaskasaš ovttasbargui. Olahanjoavku leat eaktodáhtolaš mánáid- ja nuoraidsearvvit, ovttaskas olbmot ja mánáid- ja nuoraidjoavkkut, ásausat mat barget mánáiguin ja nuoraiguin, ja báikkálaš, regionálalaš ja riikaviidosaš almmolaš eiseválddit.

Poastta váldooassi adno Norgga oassái searvat EU-prográmmii *Aktiv ungdom*, mii álggahuvvo odđajagimánu 1.b. 2007, ja goluide searvat eará EU-prográmmaide mat leat mánáid ja nuoraid várás. Poasta gokčá vel Norgga oasi Eurohparádi eurohpaláš nuoraidfoanddas, bilaterála ovttasbarggu, EEO ruhtaortnegiid čuovvoleami, erenomážit ovttasbarggu daid meriid mielde mat leat Norgga oassálastimis Barentsrádis ja Nuortamearrarádis, ja eará doaimmaid goluid mat gullet nuoraidsuorggi riikkaidgaskasaš ovttasbargui. Dasto ožžot eaktodáhtolaš mánáid- ja nuoraidsearvvit vuodđodoarjaga sin riikkaidgaskasaš bargui ja Norgga mánáid- ja nuoraidservviid riikaráđdi oážžu doarjaga sin riikkaidgaskasaš bargui.

Kap. 850 Mánáidáittardeaddji Poasta 1

Áittardeaddji doaimma váldomihttu bohtá ovdan Mánáidáittardeaddji lágas. Mánáidáittardeaddji bajit doaimmat leat ovddidit mánáid fuolaid servdodagas, masa gullá árvoštallat ahte vástidit go lágat, hálldašeapmi ja riektegeavat daid geatnegasvuodaide mat Norggas leat ON konvenšuvnna mielde mánáid vuoigatvuodaide birra.

Ain vuoruhuvvo garrasit gozihit mánáidkonvenšuvnna ovttahttima. Dás lea dehálaš čuovvut mielde dan diehtujuohkinbarggus mii dahkko mánáidkonvenšuvnna dáfus ja kártet konvenšuvnna anu riektégáldun. ON` mánáid vuoigatvuodaide áššedovdilávdegotti mearkkašumiid ja rávvagiid dađistaga čuovvoleapmi galggašii leat guovddážis áittardeaddji 2007 barggus.

Sámi mánáid ja nuoraid vuoigatvuodaide galgá áimmahuššat, ja galgá buoridit lagabut ovttasbargu gaskal Mánáidáittardeaddji ja ee. Sámedikki. Mánáidáittardeaddji lea gulaskuddan Ruota ja Suoma mánáidáittardeaddjiiguin go áiggošii ásaheit oktasaš prošeavtta ovttas guoskevaš sámedikkiiguin Davvikalohtas.

Eanandoallo- ja biebmodepartemeanta

		(1000 ru)		
Kap	Namahus	Rehketdoallu	Salderejuvvon	
			2005	bušeahhta 2006
1147	Boazodoallohállddahus	46 941	53 562	57 427
1151	Boazodoallosšiehtadusa čadaheapmái	99 774	92 500	92 500
	Submi	148 715	146 062	149 927

Kap. 1147 Boazodoallohállddahus

		(1 000 ru)		
Post	Doaimmat	Rehketdoallu	Salderejuvvon	
			2005	bušeahhta 2006
01	Doaibmagolut	38 156	37 719	38 528
45	Stuorra rusttetháhkamat ja mádasdoallan, <i>sáhtta sirdit</i>	3 928	3 293	6 349
70	Doarjja duottarguossevesuide	628	680	680
71	Sis- Finnmárkku nuppástuhtindoaimmat, <i>sáhtta sirdit</i>	6 229	11 870	11 870
	Submi	48 941	53 562	57 427

Boazodoallohállddahus galgá láhčit dili nu ahte boazodoallopolitihka ulbmilat ollašuvvojit. Boazodoallohállddahus hálldaša boazodoallolága ja boazodoallosšiehtadusa váikkuhan-gaskaomiid. Boazodoallohállddahus lea vel Boazodoallostivrra ja guovllustivrraid čállin-goddi ja doaibmá ráđđeaddin ealáhussii.

Boazodoallopolitihka guokte iehčanas vuodđoárvvu leat; ealáhusspolitihkalaš buvttadanárvu ja sámpolitihkalaš kulturárvu. Boazodoallopolitihkalaš mihtut leat ovtastuvvon ”Nana ja bistevas boazodoallu” doahpagis. Dáinna oaivvilduvvo boazodoallu mii lea ekologalaččat, ekonomalaččat ja kultuvrralaččat ceavzil.

2005 raporta

Finnmárkku boazodoalu iešguhtetge rammaeavttuid mearrideapmi lea váldán ollu návccaid ja áiggi. Dát guoská erenomážit čuovvolit Boazodoallostivrra mearrádusa alimus boazologu hárrái Oarje-Finnmárkku boazoguohtunguovllu geasseorohagain. Sierra prošeaktakantuvrras Guovdageainnus lea lagaš oktavuodain ealáhusain leamaš ovddasvástáduš jođihit boazologu heivehanbarggu. Dán barggus lea guovddázis leamaš eaktodáhtolaččat njeaidit boazologu bonusortnegiid bokte ja heaittihit doaluid ruđalaš buhtadusaiguin. 2002 giđa rájes, go prošeaktakantuvra álggahii barggus, leat 29 doalu Oarje-Finnmárkkus heaittuhuvvon luohpama dahje eará strukturdoaimmaid bokte. Dáin leat 19 doalu heaittuhuvvon 2005:s. Dán geahpedeami mielde, mii gártá 11 proseantta njukčamánu 31.b. 2002 doaluid logus, lea heiveheapmi váikkuhan nu ahte lea geahpedan vejolašvuoda lasihit boazologu Oarje-Finnmárkkus. Earret heaittihanortnegiid álggahuvvo guokte ruđalaš bonusortnega njeaidin dihtii boazologu mearriduvvon mearrái ovdal cuoŋománu 1.b. 2005. Ortnegeat ledje daid várás geat heite boazodoalus, ja sin várás geat njeide boazologu. Cuoŋománu 1.b. 2005 boazolohku čájehii sullii 91 000 bohcco. Dát lohku lea sakka eanet go mearriduvvon 64 300 bohcco. Dan vuodul go eaktodáhtolaš ortnegeat eai ábuhan, evttohuvvui nuppástuhtit boazodoallolága. Dát nuppástus galge ee. láhčit dili láhkavuodđuduvvon doaimmaide heivehan dihtii boazologu guohtumiidda, ja nu maiddái ekologalaš ceavzilis boazodollui. Stuorradiggi válljii moanaid ákkaid geažil diktit láhkaevttohusa leat meannutkeahtá 2005:s.

Boazodoallohállddahus mearridii 2005 loahpas árvvoštallat proseassa boazologu mearrideamis Oarje-Finnmárkku boazoguohtunguovllus. Árvvoštallan čadahuvvo 2006:s.

Mañemuš 25 jagiid áigge lea giddejuvvon stuorra beroštupmi jeagilguohtundillái Finnmárkoduoddaris. Iskkadeamit satelihttagovaiguin váldon 1970-, 1980- ja 1990-logus duođaštit ahte jeagileatnamat gurbet sakka. Datte čájehit 2005 iskkadeamit ahte jeagileatnamat dihto láhkai buorránit.

Boazodoallohállddahuš ovddasvástida áimmahuššat boazodoalu areálaberoštumiid almmolaš areálahálldašeamis. Mearkkášahti oassi hállddahuš návccain geavahuvvo dákkár áššiide. Hástalussan lea ovttaskasáššiid logu lassáneapmi.

Boazodoallohállddahuš lea bargan buoridit boazodoalu váikkuhanfámu daid gaskaomiiguin mat stivrejit areálageavaheami. Go lágat ja láhkaásahusat mat stivrejit areálageavaheami rievda-duvvojit, lea hállddahuš addán árvalusaid ja mearkkašumiid.

Mañemuš jagiid lea beroštupmi ásahtit bieggamilluid lassánan. Ollu fápmodoaimmahagat leat ohcon biddjot boazoguohtunguovlluide. Boazodoallohállddahuš lea čađahan fáddálaš riidoárvvoštallamiid visot bieggafápmoprošeavttain mat ledje dieđihuvvon ja maidda lei ohcon konsešuvdna geassemánu 1.b. 2005. Fáddálaš riidoárvvoštallamiid ráhkadedje mihtilmas njuolggadusaid mielde. Oktiibuot leat 24 bieggafápmoprošeavtta árvvoštallon.

Boazodoallohállddahuš lea mielváikkuhan dasa ahte 75 pst. orohagain leat ráhkadan orohat-plánaid, ja maid guovllustivra lea dohkkehan.

Boazodoalu ovdánahttinfoanddas lea juolluduvvon 2 milj. ruvno Sámi ovddidanfoandii.

Boazodoallit sáhttet dál buktit dieđáhusskoviid ja doarjja-/boraspirebuhtadusoheamiid elektrovnnalaččat. Dasto leat ráhkaduvvon bagadusat ja siskkáldas ovttahttinjuolggadusat doarjjamáksimii.

Finmmárkkus ja máddeleamos boazoguohtunguovlluin leat lohkan bohccuid. Jus boazolohkanbohtosiin ja boazodoalliid iežaset raporteremiin lea stuorra vealla, de galget doaimmat álggahuvvot.

Boazodoallohállddahuš lea almmuhan Boazodoalu resurssarehketdoalu ja Boazodoallo-ealáhuš oppalaš rehketdoalu.

Reindriftnytt magariidna lea almmuhuvvon 4 nummariin ja das leat sullii 1400 doalli ja lea boazodoalliid ja hállddahuš várás.

2007 Bušeahttaevttohus

Vuoruhuvvon bargun stivrenorgánaide lea mearridit boazodoalu rámmaeavttuid. Eanandoallo- ja biebmodepartemeantta oaivila mielde leat čielga rámmaeavttut boazoealáhussii eaktun juksat ceavzilis boazodoalu mihtuid. Dát nannejuvvo Riikarevišuvnna dokumeanttas nr 3:12 (2003-2004) *Riksrevisjonens undersøkelse av bærekraftig bruk av beiterressursene i Finnmark*, mas riikarevišuvdna čujuha ee. ahte ii leat ollislaš strategiija juksan dihtii ceavzilis boazodoalu ulbmila. Dasto čujuhuvvo ahte dárbbáša mearridit dárbbášlaš eavttuid vai dán mihtu juvssašii. Dáid dilálašvuodaide vel čujuha Ealáhuslávdegoddi meannudettiin Boazodoallošiehtadusa 2005/2006, vrd Árv S nr 226 (2004-2005) ja Boazodoallošiehtadusa 2006/2007, vrd Árv S nr 222 (2005-2006).

Hállddahuš galgá 2007:s ge vuoruhit golmma jagáš plána mo mearridit váilevaš rámmaeavttuid, mas váldodeaddu lea Finnmárkku ektui. Dát plána lea Riikarevišuvnna mearkkašumiid čuovvoleapmi. Dát guoská mearridit rájaid gaskal guovlluide, orohagaid ja siiddaid. Dasto guoská dat mearridit guohtunáiggiid iešguđet jahkodatguohtumiidda, ja alimus boazolohku vuodduvvon visot areálaide mat leat iešguđet jahkodatguohtumiin. Dan oktavuodas ferte erenomážit namuhit ahte šiehtadussii lea vuodduvvon mearridit guohtunrájaid ja geavahanminstara oktasaš guohtumiidda Finnmárkkus, guovllurájaid gaskal Romssa ja Oarje-Finmmárkku ja gaskal Oarje-Finmmárkku ja Nuorta-Finmmárkku, odđa

orohatrájaid Kárašjogas Nuortan, geahčedit guovllurájá gaskal Nordlándda ja Davvi-Trøndelága, ja geahčedit orohatjuohkima Nordlánddas ja sonajuohkima Oarje-Namdalenis.

Vai galgá dárbbaslaččat nákcet gozihit boazodili ovdáneami, galgá hálddahus dábuhit dárbbaslaš vuodđodieđuid ee. guohtundilis ja njuovvandeattuin.

Boazodoallohálddahus galgá ain ásahit fierpmádagaid ja ovttasbargolihtuid eará almmolaš orgánaiguin, ja oahpásnuhttit daid dan dárbei mii boazodilis lea bisuhit oktilis areálaid, ja dasa mo iešguđetlágan doaimmat boazoguohtumiin váikkuhit boazodoalu. Dasto galgá hálddahusa bargui gullat duodaštit boazodoalu areálageavaheami ja almmustahttit dan gielddaide ja fylkkaide.

Boazodoallohálddahus galgá áŋgirit oččodit areálaguoski stivrejeaddji lágaid ja lánkaásahusaid nuppástuhttot. Dasto galgá hálddahus rahčat loktet sihke bargiid ja boazodoalliid gealbbu gustojeaddji lágaid birra.

Boazodoallohálddahus galgá ain bargat boazodoalu areálaid árvoklassifiseremiin, ja oččodit ođastuvvon orohatplánaid gárvvistuvvot.

Dan oktavuodas go lea ásahuvvon sierra vuohki árvvoštallat riiddu erenomáš guovlluin gos galget huksejuvvot bieggamillut, galgá hálddahus dađistaga dieđihuvvon ja ohcon bieggafápmoprošeavttaid dáfus ráhkadit fáddálaš riidoárvvoštallama boazodoalu várás.

Boazodoallohálddahus galgá veahkkin loktet boazodoalu árvoháhkama. Hálddahus galgá ovttasrádiid ealáhusa orgánaiguin ja eará oassálastiiguin váikkuhit dasa ahte ekonomalaš resurssat boazodoallošiehtadusa olis, geavahuvvot ulbmillaččat nu ahte fidne eanemus beavttu ja buoremus árvoháhkama. Dán oktavuodas galgá hálddahus bargat ahte Boazodoalu ovdánahttinforandda ja Boazodoalu árvoháhkkanprográmma gaskaoamit ovttastahttojuvvojit, vai dát guokte ortnega leat nu beaktilat go vejolaš. Dasto galgá hálddahus lánčit dili boazoealáhusa, Innovasjon Norge ja iežas hálddahusa posiitiivva ovttasdoibmii čadahit árvoháhkkanprográmma.

Boazodoallohálddahus galgá áŋgirit bargat oidnosii oazžut dárbbu ja lánčit dili nannet nissonolbmuid saji boazodoalus. Ásahuvvon nissonfierpmádagat leat guovddázis dán barggus. Dasto lea dehálaš ahte boazodoalu árvoháhkkanbargu gehččo ovttas nissonolbmuid doaimmaid vuoruhemiiguin. Rekruteren lea dehálaš ovttađassásašvuoda dáfus.

Boazodoallohálddahus galgá leat mielde fuolaheamen ahte ráhkaduvvojit álkit ja buoret njuolggadusat doarjaortnegiidda. 2007:s galgá Boazodoallohálddahus ain joatkit bargat hálddahusasa elektrovnnalaš iešbálvalančovdosiin, vuogádatovddidemiin ja álkidahttimiin boazodoallošiehtadusa ekonomalaš gaskaoapmeortnegiid. Dasto galgá hálddahus fuolahit ahte iešguhtet ge boazoguohtunguovlluid ovttaskas boazodoalliid áššit gieđahaljojit johtilit ja seammaláhkai. Oassin bearráigeahččanbarggus galgá hálddahus joatkit boazolohkamiid iešguđet ge guohtunguovlluin. Jus boazolohkanbohtosiin ja boazodoalliid iežaset raporteremiin lea stuorra vealla, de galget doaimmat álggahuvvot. Boazodoallohálddahus galgá áŋgirit bargat ovdánahttit riidoeastadeaddji doaimmaid eará ealáhusberoštumiid ektui.

Boazodoalu areálageavaheami ja sin vuogátvuodaid duodašteapmi mearrida ealáhusa boahpteáiggi. Fierpmádagat ja ovttasbargolihtut eará almmolaš orgánaiguin galget oazžut diehttevassii ja dohkkehit boazodoalu buorebut. Dasto gáibiduvvo oktavuoha ealáhusa ovddasteaddjiid ja Boazodoallohálddahusa gaskka oáččuhan dihtii luohttámuša ja áddejumi. Dákkár ovttasbargu lea vealtameahtun jus galggaš juksat nana ja ceavzilis ovdáneami.

Boazodoallohálddahus galgá leat doaimma mii geavaha resurssaidis beaktilit, ja mii hálddašemiin ja ráđdeaddimiin sihkkarastá geavaheddjiidasas beaktilis bálvalusaid.

Boazodoallohálldahus galgá ain ángiruššat ovddidit bargoveahka- ja bálkápolitihka, gealboloktema, organisašunovddideami, ekonomistivrema, jođiheaddjiovddideami, siskkáldas jođihandoaimmaid ja IKT. Gealboloktema ektui galgá hálldahus erenomážit vuoruhit sámegeieloahpaheami bargiidasas.

Kapihtal 1151 Boazodoallošiehtadusa čadaheapmái

		(1 000 ru)		
Poasta	Doaimmat	Rehkedoallu	Salderejuvvon	
		2005	bušeahtta 2006	Evttohus 2007
51	Doarjja ovdánahttin- ja háhkanfondii	33 500	34 300	37 300
72	Doarjja organisašunbargui	5 800	5 900	5 900
75	Gollovuolideaddji ja njuolggdoarjja, <i>sáhtta sirdit</i>	55 705	50 500	47 500
79	Čálgoortnegat	1 800	1 800	1 800
82	Golut mat gusket bohccobierggu radioaktivitehtii	2 969		
	Submi 1151	99 774	92 500	92 500

Kapihtalii gullet juolludusat čadahit boazodoallošiehtadusa, ja juolludusat gokčat goluid maid bohccobierggu radioaktivitehta dagaha. Boazodoallošiehtadus oktan boazodoallolagain, leat boazodoallopolitihka ulbmiliid ja njuolggadusaid olaheami deháleamos gaskaoamit. Dás mearriduvvo mo ekonomalaš váikkuhangaskaomiid galgá geavahit, ee. boazodoallolága áigumušaid ja mearrádusaid vuodul. Boazodoallopolitihka ulbmilat ja strategijat čilgejuvvojit dárkileappot Sd. prp. nr. 64:s (2005-2006) ja Árv S. nr. 222:s (2005-2006) *Om reindrifstalten 2006-2007, om dekning av kostnader vedrørende radioaktivitet i reinkjøtt, og om endringer i statsbudsjettet for 2006.*

Birasgáhttendepartemeanta

(1 000 ru)

Kap.	poasta	Namahus	Salderejuvvon		
			Rehketdoallu 2005	bušeahitta 2006	Evttohuvvon 2007
1429	50	Doarjja sámi kulturmuitogáhttenbargui	2 000	2 000	2 000

Kap. 1429 poasta 50 Doarjja sámi kulturmuitogáhttenbargui

Birasgáhttendepartemeanta čuovvola sámi kulturmuitogáhttenbarggu doarjjaortnega. Doarjjaortnet galgá áimmahuššat bajimus kulturmuitofágalaš deasttaid sámi kulturmuittuid ja kulturbirrasiid barggus. Ruhta galgá eanaš adnot stuorát divodan- ja mádasdoallanbargguide. Lea evttohuvvon ahte 2 milj. ruvnno galgá 2007:s várrejuvvot áigumuššii. Birasgáhttendepartemeanta juolluda ruđa maid Sámediggi hálldaša juolludusreivviin.

Birasgáhttendepartemeanta lea Sámediggái sirdán válldi kulturmuitolága mielde.